

Učebné osnovy vyučovacích predmetov pre 5. ročník.

Obsah:

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia	2
Slovenský jazyk 5. ročník.....	2
Literárna výchova 5. ročník.....	7
Anglický jazyk 5. ročník.....	11
Vzdelávacia oblasť: Človek a príroda.....	18
Biológia 5. ročník	18
Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť.....	24
Dejepis 5. ročník	24
Geografia 5. ročník	29
Vzdelávacia oblasť: Človek a hodnoty.....	36
Etická výchova 5. ročník	36
Výkonový štandard	37
Vzdelávacia oblasť: Matematika a práca s informáciami.....	40
Matematika 5. ročník.....	40
Informatika 5. ročník	47
Vzdelávacia oblasť: Človek a svet práce.....	50
Technika 5. ročník.....	50
Svet práce 5. ročník.....	53
Vzdelávacia oblasť: Umenie a kultúra	56
Výtvarná výchova 5. ročník.....	56
Hudobná výchova 5. ročník.....	63
Vzdelávacia oblasť: Zdravie a pohyb.....	66
Telesná a športová výchova 5. ročník (chlapci)	66
Telesná a športová výchova 5. ročník (dievčatá)	70

Slovenský jazyk 5. ročník

Počet hodín týždenne: 3

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Podstatou predmetu slovenský jazyk a literatúra je viesť žiakov k uvedomeniu si jazykovej a kultúrnej pestrosti nielen v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí. Cez pochopenie významu jazyka pre národnú kultúru by mali žiaci dospieť k chápaniu odlišností, tolerancii a orientácii v multikultúrnom prostredí. Predmet slovenský jazyk a literatúra ako súčasť vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia je jedným z kľúčových všeobecno-vzdelávacích predmetov.

Jazyková časť predmetu sa zaoberá problematikou jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi. Jazyk je vnímaný ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka. Vo vyučovaní jazyka je v popredí analýza a interpretácia textov/prejavov a tvorba vlastných textov/prejavov, ktoré sú adekvátne konkrétnej komunikačnej situácii.

Vzdelávací obsah slovenského jazyka pre 5.ročník bol modifikovaný inovovaným Štátnym vzdelávacím programom. Obsahový štandard je minimalizovaný, má zabezpečiť plynulý prechod medzi 1.a 2.stupňom. Vypustilo sa učivo: pozdrav, pohľadnica, adresa, súkromný list, SMS, Email, správa, oznámenie, vizitka, pozvánka, plagát, inzerát, synonymá a antonymá. Tieto kapitoly nachádzajúce sa v učebnici sa vypustia. Dôraz sa kladie na skvalitňovanie a upevnenie získaných vedomostí.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Cieľom vzdelávania v oblasti slovenského jazyka a literatúry je dosiahnuť takú úroveň rečových zručností, aby žiaci každú komunikatívnu situáciu zvládli z hľadiska štýlu, s príslušnou gramatickou a pravopisnou normou v ústnom i písomnom prejave. Edukačné ciele predmetu slovenský jazyk a literatúra

Poznávacia (kognitívna) kompetencia	Komunikačná kompetencia	Interpersonálna (sociálna) kompetencia	Intrapersonálna (osobnostná) kompetencia
Spôsobilosť používať kognitívne operácie.	Spôsobilosť tvoriť, prijať a spracovať informácie.	Spôsobilosť akceptovať skupinové hodnoty a rozhodnutia.	Schopnosť vytvárať a reflektovať vlastnú identitu.
Spôsobilosť učiť sa sám aj v skupine.	Zručnosť vyhľadávať a odosielať informácie.	Schopnosť kooperovať v skupine.	Schopnosť vytvárať si vlastný hodnotový systém.
Spôsobilosť kritického myslenia.	Spôsobilosť formulovať svoj názor a argumentovať.	Schopnosť tolerovať odlišnosti jednotlivcov a skupín.	Schopnosť sebaregulácie a ochrany vlastného života.
Spôsobilosť formulovať a riešiť	Spôsobilosť verbálne a neverbálne vyjadriť	Schopnosť empatie.	

problémy.	vôľu a city		
Schopnosť tvorivého myslenia a spôsobilosť uplatniť jeho výsledky.			

Cieľové kompetencie – jazyková zložka:

Poznávacie a rečové kompetencie

Verejná prezentácia textu, verejný prejav

Pri ústnom prejave dodržiavať správne dýchanie, artikuláciu, spisovnú výslovnosť a správne uplatňovať suprasegmentálne javy.

Pri ústnom prejave primerane uplatňovať paralingválne javy.

Reprodukovat' umelecký aj vecný text.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.

Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.

Na základe indukcie a zovšeobecnenia odvodiť charakteristiky nových javov.

Usporiadať známe javy do tried a systémov.

Aplikovať jazykovedné vedomosti na vecné a umelecké texty.

Pri písanom prejave aplikovať pravopisnú normu.

Analytické a syntetické zručnosti

Uskutočniť jazykovú analýzu textu a vytvárať jazykový systém.

Odlíšiť medzi sebou umelecký a vecný text.

Odlíšiť medzi sebou texty z hľadiska jazykového štýlu, slohových postupov a žánrov.

Tvorivé zručnosti

Vytvoriť vlastný text na základe dodržiavania stanoveného žánru, slohového postupu, jazykového štýlu.

Ústne prezentovať vlastný text.

Napísať krátky príbeh.

Dokončiť rozprávanie alebo neukončené prozaické dielo.

Zdramatizovať kratší prozaický alebo básnický text.

Informačné zručnosti

Používať jazykové príručky a slovníky, korigovať podľa nich vlastné texty.

Vyhľadávať, spracúvať a používať informácie z literárnych prameňov a internetu.

Komunikačné zručnosti

Adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu.

Vyjadrovať sa neverbálne a chápať neverbálnu komunikáciu.

Verejne prezentovať a obhájiť vlastný názor.

Komunikácia v materinskom jazyku:

Vedieť:

- sa vyjadrovať a tlmočiť svoje myšlienky, pocity a názory ústnou a písomnou formou;
- interaktívne a kreatívne reagovať primeraným spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach, vo vzdelávaní a v odbornej činnosti;
- klásť otázky a dokázať správne odpovedať;

- rozvíjať si slovnú zásobu, vedieť správne používať gramatické javy a jazykové funkcie;
- rozlišovať spisovné a nespisovné výrazy a texty;
- správne používať rôzne jazykové štýly;
- vyhľadávať, zhromažďovať a spracovávať informácie a vedieť presvedčivým spôsobom argumentovať;
- viesť kritický a konštruktívny dialóg, dokázať hodnotiť literárne texty a oceňovať estetické kvality;
- sa správať empaticky a používať jazyk pozitívnym a sociálne zodpovedným spôsobom.

Ciele vedúce k rozvoju čitateľskej gramotnosti:

ü *Podporovať riadené (štruktúrované) čítanie.*

Rozdeliť text na časti a k nim si učiteľ pripraví otázky. Podporovať zvedavosť, aktívne čítanie a pozornosť.

ü *Rozvíjať uvedomelý výber informácií a vyhľadanie informačného jadra.*

Schopnosť selektovať , lokalizovať a usporiadať informácie z textu tak, aby čitateľ vedel identifikovať vzťahy medzi nimi.

ü *Podporovať vytváranie mentálnych máp.*

Vizuálne znázornenie myšlienok a pojmov v podobe obrazcov, rámčiekov, kruhov, obdĺžnikov prepojených šípkami, čiarami atď.

ü *Využívať metódu SQ3R.*

Rýchle čítanie s cieľom získať prehľad; preformulovať nadpisy a podnadpisy a pripojiť ďalšie otázky; čítanie textu po častiach, po odsekoch; zhrnúť text vlastnými slovami.

ü *Rozvíjať schopnosť kondenzovať text.*

Schopnosť sa uplatňuje pri poznámkovaní textu. Ide o zhusťovanie a zostručňovanie textu. Uplatňuje postupy generalizácie a integrácie.

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

- **Multikultúrna výchova** – dôraz kladie na slovenské kultúrne prostredie, kde spolunažívali príslušníci rôzneho etnického, národného, náboženského a kultúrneho pôvodu; žiaci rešpektujú kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať; možno ju prirodzene začleniť do humanitných predmetov. a spoločenskovedných predmetov;

(Piesne, Rozprávky iných národov- 99 bratov a stý Ruža, O červenej sliepočke, Vták Hrom, Autorské rozprávky)

- **Mediálna výchova** – rozvíjať schopnosti: zaobchádzať s rozličnými druhmi médií a využívať ich a ich produkty zmysluplne, kriticky a selektívne, schopnosť vytvoriť si vlastný názor na médiá.

(Pozvánka do knižnice, Návšteva školskej knižnice, Poézia nonsensu v ľudovej tvorbe- M.Válek, Š.Moravčík, J.Navrátil, Porekadlá, V bábkovom divadle, Poznávame televíziu a filmovú rozprávku – Zbojník Jurko, Perinbaba, Komiks/

- **Osobnostný a sociálny rozvoj** – rozvíjať ľudský potenciál žiakov, prelína sa všetkými vzdelávacími oblasťami.

/táto prierezová tematika sa uplatňuje pri každom opakovaní tematického celku, Kto je dobrý čitateľ, Piesne, Hádanky, príslovia, vyčítanky, Rozprávky – Sitno, Zlatá páva, Veterný kráľ, Zemský poklad, Kubove príhody, Povesti- Zakopaný meč pod Zoborom, Matej kráľ a bača, Legendy, Encyklopédie/

- **Enviromentálna výchova** – rozvíjať vedomosti, zručnosti a schopnosti tak, aby chápali vzťahy medzi človekom a životným prostredím a viesť žiakov k zodpovednosti vo vzťahu k prostrediu.

/Pranostiky, Zberatelia ľudových rozprávok, Povesti – Detva a Jánošíkov poklad, Čertova brázda, Tri zlaté ruže/

- **Výchova k manželstvu a rodičovstvu**
- **Ochrana života a zdravia** – realizuje sa prostredníctvom účelových cvičení

Prierezové témy sa môžu realizovať ako:

- integrálna súčasť učebného obsahu predmetov (v tomto prípade nie je potrebné ich osobitne zaznamenávať v triednej knihe, ich uplatňovanie si učiteľ naplánuje v konkrétnej príprave na vyučovanie, prípadne v rámci vlastného ročného plánu učiteľa)
- formou projektov, seminárov, vyučovacích blokov, kurzov

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

Vzdelávací obsah slovenského jazyka pre 5.ročník bol modifikovaný inovovaným Štátnym vzdelávacím programom. Obsahový štandard je minimalizovaný, má zabezpečiť plynulý prechod medzi 1.a 2.stupňom.

- ü Opakovanie ISCED 1
- ü Vety podľa obsahu, melódia, slovosled, prozodické vlastnosti reči /prestávka, sila hlasu, dôraz/
- ü Podstatné mená – vzory
- ü Prídavné mená /akostné, vzťahové/ vzory: pekný a cudzí, stupňovanie
- ü Slovesá
- ü Slovná zásoba /prirovnanie, porekadlo, príslovie, pranostika/
- ü Spisovný jazyk a nárečie

Ø Diktáty(4):

1. Opakovanie ISCED 1 – pravopis
2. Podstatné mená
3. Prídavné mená
4. slovesá

Ø *Kontrolné písomné slohové práce /1/:*
Rozprávanie s prvkami opisu

Sloh

Interview, diskusia, opis /obrázka, ilustrácie, živočích/, jednoduché rozprávanie – časová postupnosť , rozprávanie s prvkami opisu

KĽÚČOVÉ KOMPETENCIE

Členenie vzdelávacej oblasti podľa kľúčových jazykových kompetencií, t. j. podľa procesov, ktoré sa nimi rozvíjajú:

- Počúvanie
- Komunikácia (hovorenie) s porozumením
- Čítanie
- Písanie

Vzdelávanie v danej vzdelávacej oblasti smeruje k utváraniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií tým, že vedie k:

- podpore sebadôvery každého žiaka,
- k osvojeniu si vedomostí a nadobudnutých kompetencií, ktoré im umožnia vzdelávať sa po celý ich život a zaujať aktívne miesto v socio-kultúrnom prostredí,
- príprave všetkých žiakov tak, aby sa stali zodpovednými občanmi, schopnými podieľať sa na rozvoji demokratickej spoločnosti, pluralizmu a kultúrnej otvorenosti, – zaručeniu rovnakých šancí sociálnej emancipácie pre všetkých žiakov,
- pochopeniu vzdelávania v príslušnom jazyku, v ktorom sa odráža historický a kultúrny vývoj národa a zároveň ako významný zjednocujúci činiteľ národného spoločenstva a ako dôležitý prostriedok celoživotného vzdelávania,
- vnímaniu a postupnému osvojovaniu si jazyka ako bohatého mnohotvárneho prostriedku k získavaniu a odovzdávaniu informácií, k vyjadrovaniu vlastných postojov a názorov,
- zvládnutiu základných pravidiel medziľudskej komunikácie daného kultúrneho prostredia a nadobudnutiu pozitívneho vzťahu k jazyku v rámci interkultúrnej komunikácie,
- nadobudnutiu vzťahov k slovesným umeleckým dielam, k vlastným čitateľským zážitkom, k rozvíjaniu svojho pozitívneho vzťahu k literatúre a k ďalším druhom umenia vychádzajúcich z umeleckých textov a rozvíjaniu svojich emocionálnych a estetických cítení a vnímaní,
- pestovaniu vedomia jazykovej príslušnosti k istému etniku, pocitu jazykovej príbuznosti a spolupatričnosti s inými etnikami, prostredníctvom ovládania normy spisovného jazyka,
- viesť žiakov k zvyšovaniu jazykovej kultúry ich verbálnych ústnych i písomných jazykových prejavov.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

- motivačné metódy (rozprávanie, rozhovor, demonštrácia) – ich cieľom je vzbudiť záujem žiakov,
- expozičné metódy (vysvetľovanie, inštruktáž, demonštrácia, rozhovor) – cieľom je osvojiť si nové poznatky a zručnosti,
- fixačné metódy (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry, domáce úlohy) – ich cieľom je osvojenie a utvrdenie učiva.

5. UČEBNÉ ZDROJE

Tematický výchovno-vzdelávací plán bol vypracovaný na základe Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 2 a jeho prílohy: Slovenský jazyk a literatúra /Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia/, ktorú schválila ÚPK pre slovenský jazyk a literatúru v Bratislave 2009, dostupný na www.statpedu.sk. Jej súčasťou je obsahový a výkonový štandard.

Podľa učebnice SLOVENSKÝ JAZYK PRE 5. ROČNÍK ZÁKLADNÝCH ŠKÔL pod číslom C-2009-32323/31706-1:911 s platnosťou od 16.septembra 2009 Pravidlá slovenského pravopisu, Jazyková poradňa odpovedá / M. Pisarčíková /, rôzne druhy slovníkov podľa aktuálnej potreby, gramatické mapy, internet

6. HODNOTENIE PREDMETU

Cieľom hodnotenia práce žiakov je poskytnúť žiakovi i rodičom informácie o tom, ako zvládol učivo, poukázať na to, v čom má nedostatky, v ktorej oblasti urobil pokroky. Toto hodnotenie je koncipované tak, aby žiaka motivovalo k čo najlepším študijným výsledkom a povzbudilo ho k ďalšej práci.

Pri hodnotení žiakov sa bude postupovať podľa Metodického pokynu na hodnotenie žiakov základnej školy č. 22/2011.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa bude uskutočňovať **priebežné a celkové hodnotenie**:

- Ø priebežné hodnotenie v predmete sa bude uskutočňovať pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách a bude mať hlavne motivačný charakter; učiteľ bude zohľadňovať vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliadať na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť,
- Ø celkové hodnotenie žiaka v predmete sa bude uskutočňovať na konci prvého polroka a druhého polroka v školskom roku a má čo najobjektívnejšie zhodnotiť úroveň jeho vedomostí, zručností a návykov vo vyučovacom predmete.

V procese hodnotenia bude učiteľ uplatňovať primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektovať práva dieťaťa a humánne sa správať voči žiakovi.

Predmetom hodnotenia budú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol v predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku.

Podklady na hodnotenie výchovno-vzdelávacích výsledkov a správania žiaka získa učiteľ najmä týmito metódami, formami a prostriedkami:

sústavným sledovaním výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,

- rôznymi druhmi skúšok (ústnym skúšaním jednotlivca, frontálnym skúšaním, skúšaním žiakov v rámci skupinovej práce, formou didaktických testov po prebratí tematického celku, písomných cvičení),
- kontrolnými písomnými prácami /diktátmi/, ktoré sú predpísané osnovami,
- analýzou výsledkov rôznych činností žiaka,
- sústavným diagnostickým pozorovaním žiaka.

Podkladom pre celkové hodnotenie vyučovacieho predmetu budú:

- Ø známka za ústnu odpoveď,
- Ø známky za rôzne písomné druhy skúšok, didaktické testy
- Ø posúdenie prejavov žiaka.

Literárna výchova 5. ročník

Počet hodín týždenne: 2

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Obsah výučby vychádza zo vzdelávacej oblasti slovenský jazyk a literatúra. Pri tvorbe obsahovej náplne predmetu sme vychádzali z obsahového štandardu Slovenského jazyka a literatúry. Na túto vzdelávaciu oblasť vyčlenil ŠVP 5 vyučovacích hodín v študijnom odbore, t.j. 66 vyučovacích hodín literatúry. Primárnym v literárnej výchove sa stáva rozvoj schopnosti žiaka poznávať svet a zmocňovať sa ho esteticko-umeleckými prostriedkami a úsilie odstrániť z vedomia žiaka presvedčenie jedinečnosti a nenahraditeľnosti kognitívneho prístupu k svetu a

smerovanie k pochopeniu špecifík, ktoré v poznávacom procese predstavuje estetické osvojovanie reality. Obsahové osnovanie predmetu smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem (receptiu) umeleckého textu (čítanie, deklamácia, počúvanie), jeho analýzu, interpretáciu a hodnotenie. Najdôležitejším prvkom v tejto koncepcii literárnej výchovy je sústredenie dôrazu na čítanie ako všestranné osvojovanie umeleckého textu. Cieľom sa stáva rozvoj čitateľských schopností, ktoré ďaleko presahujú aspekt technického zvládnutia čítaného textu a smerujú k prijatiu jeho obsahu.

Vzdelávací obsah literárnej výchovy pre 5.ročník bol modifikovaný inovovaným Štátnym vzdelávacím programom. Vypustilo sa učivo o ľudových a autorských rozprávkach, komiks, bábková hra. Tieto kapitoly nachádzajúce sa v učebnici sa vypustia. Boli nahradené tematickým celkom Poézia – báseň, ktorá bude odučená z iných zdrojov, ktorými sú učebnice literárnej výchovy pre 6. a 7.ročník. Rovnako sme ponechali úvodné kapitoly do vyučovania literárnej výchovy pre II.stupeň.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Cieľom vyučovania literárnej výchovy je sústavne rozvíjať čitateľské a interpretačné zručnosti žiakov. Základným princípom osnovania obsahu je rozvoj čítania ako všestranného osvojovania umeleckého textu. Dôraz sa kladie na postupné rozvíjanie čitateľa od naivnej úrovne (charakteristickej hlavne pre 1. stupeň ZŠ) cez schopnosť analyzovať sémantiku umeleckého textu (analytické čítanie), porozumieť jej a prenikať do znakovkej podstaty textu, až po schopnosť pracovať s jeho významom na vyššej individuálnej úrovni spracovania, t.j. syntetizovať ho, interpretovať a hodnotiť zo všetkých jeho stránok (syntetické, hodnotiace čítanie). Tento princíp usporiadania obsahu smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem umeleckého textu, jeho analýzu a hodnotenie.

Základnou úlohou literárnej výchovy na 2. stupni ZŠ je postupný prechod jednotlivými fázami čítania:

- čítanie so simultánnym porozumením;
- analýza štruktúry textu a identifikácia jeho významu;
- hodnotenie textu.

Ciele vedúce k rozvoju čitateľskej gramotnosti:

ü *Podporovať riadené (štruktúrované) čítanie.*

Rozdeliť text na časti a k nim si učiteľ pripraví otázky. Podporovať zvedavosť, aktívne čítanie a pozornosť.

ü *Rozvíjať uvedomelý výber informácií a vyhľadanie informačného jadra.*

Schopnosť selektovať, lokalizovať a usporiadať informácie z textu tak, aby čitateľ vedel identifikovať vzťahy medzi nimi.

ü *Podporovať vytváranie mentálnych máp.*

Vizuálne znázornenie myšlienok a pojmov v podobe obrázkov, rámečkov, kruhov, obdĺžnikov prepojených šípkami, čiarami atď.

ü *Využívať metódu SQ3R.*

Rýchle čítanie s cieľom získať prehľad; preformulovať nadpisy a podnadpisy a pripojiť ďalšie otázky; čítanie textu po častiach, po odsekoch; zhrnúť text vlastnými slovami.

ü *Rozvíjať schopnosť kondenzovať text.*

Schopnosť sa uplatňuje pri poznámkovaní textu. Ide o zhusťovanie a zostručňovanie textu. Uplatňuje postupy generalizácie a integrácie.

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

- **Multikultúrna výchova** – dôraz kladie na slovenské kultúrne prostredie, kde spolunažívali príslušníci rôzneho etnického, národného, náboženského a kultúrneho pôvodu; žiaci rešpektujú kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich

príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať; možno ju prirodzene začleniť do humanitných predmetov a spoločenskovedných predmetov;
/Piesne, Rozprávky iných národov- 99 bratov a stý Ruža, O červenej sliapočke, Vták Hrom, Autorské rozprávky

- **Mediálna výchova** –rozvíjať schopnosti: zaobchádzať s rozličnými druhmi médií a využívať ich a ich produkty zmysluplne, kriticky a selektívne, schopnosť vytvoriť si vlastný názor na médiá.
/Pozvánka do knižnice, Návšteva školskej knižnice, Poézia nonsensu v ľudovej tvorbe- M.Válek, Š.Moravčík, J.Navrátil, Porekadlá, V bábkovom divadle, Poznávame televíziu a filmovú rozprávku – Zbojník Jurko, Perinbaba, Komiks/
- **Osobnostný a sociálny rozvoj** – rozvíjať ľudský potenciál žiakov, prelína sa všetkými vzdelávacími oblasťami.
/táto prierezová tematika sa uplatňuje pri každom opakovaní tematického celku, Kto je dobrý čitateľ, Piesne, Hádanky, príslovia, vyčítanky, Rozprávky – Sitno, Zlatá páva, Veterný kráľ, Zemský poklad, Kubove príhody, Povesti- Zakopaný meč pod Zoborom, Matej kráľ a bača, Legendy, Encyklopédie/
- **Enviromentálna výchova** – rozvíjať vedomosti, zručnosti a schopnosti tak, aby chápali vzťahy medzi človekom a životným prostredím a viesť žiakov k zodpovednosti vo vzťahu k prostrediu.
/Pranostiky, Zberatelia ľudových rozprávok, Povesti – Detva a Jánošíkov poklad, Čertova brázda, Tri zlaté ruže/
- **Výchova k manželstvu a rodičovstvu**
- **Ochrana života a zdravia** – realizuje sa prostredníctvom účelových cvičení

Prierezové témy sa môžu realizovať ako:

- integrálna súčasť učebného obsahu predmetov (v tomto prípade nie je potrebné ich osobitne zaznamenávať v triednej knihe, ich uplatňovanie si učiteľ naplánuje v konkrétnej príprave na vyučovanie, prípadne v rámci vlastného ročného plánu učiteľa)
- formou projektov, seminárov, vyučovacích blokov, kurzov

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

I. Úvod do literatúry

II. Pozvánka do knižnice

knižnica, literatúra, kniha, časopisy, noviny

III. Poézia - Piesne

- Nonsens v literatúre

IV. Próza - Rozprávka

- Pozrime si rozprávku

- Povesti

- Legendy

V. Vedomosti z každej oblasti

VI. Opakovanie učiva z 5.ročníka

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

Poznávacie kompetencie	Komunikačné kompetencie	Interpersonálne kompetencie	Intrapersonálne kompetencie
Kompetencia: používať kognitívne operácie	Kompetencia: tvoriť, prijať a spracovať informácie	Kompetencia: akceptovať skupinové hodnoty	Kompetencia: vytvárať a reflektovať vlastnú identitu
Kompetencia: učiť sa sám aj v skupine	Kompetencia: vyhľadávať a sprostredkovať informácie	Kompetencia: tolerovať odlišnosti jednotlivcov i skupín	Kompetencia: vytvárať vlastný hodnotový systém
Kompetencia: kriticky myslieť	Kompetencia: formulovať svoj názor a argumentovať	Kompetencia: spolupracovať s jednotlivcami aj skupinami	
Kompetencia: formulovať a riešiť problémy	Kompetencia: verbálne a neverbálne vyjadriť vôľu a city	Kompetencia: vžiť sa do pocitov a konania inej osoby	Kompetencia: regulovať svoje konanie a chrániť vlastný život
Kompetencia: tvorivo myslieť			

POZNÁVACIE A ČITATEĽSKÉ KOMPETENCIE

1. Recitovať spamäti prozaické a básnické diela.
2. Nahlas a plynule čítať umelecký alebo náučný text.
3. Rešpektovať rytmickú usporiadanosť básnického textu.
4. Čítať text postavy dramatického diela pri spoločnom dramatizovanom čítaní.
5. Modulovať hlas podľa zmyslu textu.
6. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.
7. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.
8. Usporiadať známe javy do tried.
9. Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty s analogickou štruktúrou.
10. Analyzovať umelecký text po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prvkov pre celkové vyznenie diela.
11. Sformulovať vlastné hodnotenie diela a podložiť svoje stanovisko argumentmi.
12. Transformovať literárny text.
13. Vytvoriť krátky umelecký alebo náučný text.
14. Orientovať sa v školskej a verejnej knižnici.
15. Vedieť získať informácie z knižných a elektronických zdrojov.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

- motivačné metódy (rozprávanie, rozhovor, demonštrácia/ - ich cieľom je vzbudiť záujem žiakov,
- expozičné metódy (vysvetľovanie, inštruktáž, demonštrácia, rozhovor) – cieľom je osvojiť si nové poznatky a zručnosti,
- fixačné metódy (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry, domáce úlohy) - ich cieľom je osvojenie a utvrdenie učiva

5. UČEBNÉ ZDROJE

- učebnica Literárna výchova pre 5. ročník,
- časopisy, encyklopédie,
- Zlatá kniha rozprávok, M. Rúfus – Modlitbičky, Kniha rozprávok,
www.zborovna.sk, www.google.sk, www.wikipedia.sk, [Rozpravky - rozpravky.wz.cz](http://Rozpravky-rozpravky.wz.cz)
a iné,
- Virtuálna knižnica,

6. HODNOTENIE PREDMETU

Cieľom hodnotenia práce žiakov je poskytnúť žiakovi i rodičom informácie o tom, ako zvládol učivo, poukázať na to, v čom má nedostatky, v ktorej oblasti urobil pokroky. Toto hodnotenie je koncipované tak, aby žiaka motivovalo k čo najlepším študijným výsledkom a povzbudilo ho k ďalšej práci.

Pri hodnotení žiakov sa bude postupovať podľa Metodického pokynu na hodnotenie žiakov základnej školy č. 22/2011.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa bude uskutočňovať **priebežné a celkové hodnotenie**:

- Ø **priebežné hodnotenie** v predmete sa bude uskutočňovať pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách a bude mať hlavne motivačný charakter; učiteľ bude zohľadňovať vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliadať na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť,
- Ø **celkové hodnotenie** žiaka v predmete sa bude uskutočňovať na konci prvého polroka a druhého polroka v školskom roku a má čo najobjektívnejšie zhodnotiť úroveň jeho vedomostí, zručností a návykov vo vyučovacom predmete.

V procese hodnotenia bude učiteľ uplatňovať primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektovať práva dieťaťa a humánne sa správať voči žiakovi.

Predmetom hodnotenia budú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol v predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku.

Podklady na hodnotenie výchovno-vzdelávacích výsledkov a správania žiaka získa učiteľ najmä týmito metódami, formami a prostriedkami:

- sústavné diagnostické pozorovanie žiaka,
- sústavné sledovanie výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,
- rôzne druhy skúšok (písomné, ústne), didaktické testy,
- analýza výsledkov rôznych činností žiaka,

Podkladom pre celkové hodnotenie vyučovacieho predmetu budú:

- Ø známka za ústnu odpoveď,
- Ø známky za rôzne písomné druhy skúšok, didaktické testy
- Ø posúdenie prejavov žiaka.

Anglický jazyk 5. ročník

Počet hodín týždenne: 4

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Vyučovací predmet anglický jazyk má v systéme školského vzdelávania centrálnu postavenie. Anglický jazyk je v súčasnosti pre väčšinu obyvateľov Slovenskej republiky prvým cudzím jazykom, je pestrým, vnútorne bohato štruktúrovaným médiom, ktoré mu umožňuje komunikovať o najrozmanitejších javoch

ľudského bytia a vedomia. Kvalitné poznanie a praktické ovládanie zákonitostí anglického jazyka podmieňuje pohotovú, funkčne primeranú a kultivovanú komunikáciu jeho nositeľov. Prostredníctvom uvedomenia si miesta anglického jazyka v našej spoločnosti si jednotlivec zároveň uvedomuje a vníma nielen svoju národnú identitu a štátnu príslušnosť, ale aj existenciu iných národov a národností v multikultúrnej spoločnosti. Úroveň poznania a praktického ovládania anglického jazyka je tak zároveň zrkadlom začleňovania sa do štruktúr multikultúrnej spoločnosti. Kultivované ovládanie angličtiny zabezpečuje nielen úspešné zvládnutie školského vzdelávania v iných krajinách, ale následne aj ich plnohodnotné uplatnenie v pracovnom zaradení.

Jazyk je fenomén, ktorý sprevádza človeka v písomnej alebo ústnej podobe po celý život. Tvorí integrálnu zložku jeho myslenia, je prostriedkom na poznávanie vonkajšieho i vnútorného sveta, na verbálne vyjadrovanie myšlienok, pocitov a nálad, slúži na kontakt a dorozumievanie sa s inými nositeľmi jazyka, pomáha vnímať krásu umeleckého diela. Zároveň reprezentuje svojich nositeľov, predovšetkým ich intelektuálnu, citovú a mravnú vyspelosť.

Jazykové znalosti, štylistické a komunikatívne zručnosti a čitateľské a literárne zručnosti ako súčasť jazykovej kultúry predstavujú základné znaky vyspelosti absolventa základného vzdelania. Žiaci nadobúdajú také schopnosti a zručnosti, aby sa dokázali orientovať v akejkoľvek bežnej komunikatívnej situácii, vedeli sa vhodne vyjadrovať a svoje poznatky uplatňovali v praktickom živote. Schopnosti, ktoré žiaci získajú v predmete anglický jazyk a sú potrebné nielen pre kvalitné jazykové vzdelávanie, ale sú dôležité aj pre úspešné osvojovanie si poznatkov v ďalších oblastiach vzdelávania. Ovládanie anglického jazyka v ústnej a písomnej forme umožňuje žiakovi nielen poznať a pochopiť spoločensko-kultúrny vývoj krajiny, ktorej jazyk sa učia, orientovať sa v prostredí, v ktorom sa daný jazyk aktívne používa, vnímať okolie i seba, vytvárať predpoklady k efektívnej medziľudskej komunikácii, interpretovať svoje reakcie a pocity a dokázať pochopiť svoje postavenie v rozličných komunikatívnych situáciách.

Vzdelávacie obsahy anglického jazyka tvoria tri oblasti: všeobecné kompetencie, komunikačné jazykové kompetencie, komunikačné zručnosti.

V oblasti Všeobecné kompetencie žiaci nadobúdajú tie kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností. Všeobecné kompetencie vedú žiakov k uvedomelému získavaniu nových vedomostí a zručností, osvojovaniu si stratégií učenia sa cudzieho jazyka, pochopeniu potreby vzdelávania sa v cudzom jazyku, účinnej spolupráci vo dvojiciach a skupinách, otvorenosti ku kultúrnej a etnickej rôznorodosti, samoštúdiu. V oblasti Komunikačné jazykové kompetencie žiak nadobúda tie jazykové, sociolingvistické a pragmatické kompetencie, ktoré mu umožňujú konať s použitím konkrétnych jazykových prostriedkov.

V oblasti Komunikačné zručnosti žiaci nadobúdajú zručnosti, ktoré nemožno chápať izolovane, pretože sa navzájom prelínajú a dopĺňajú ; t.j. počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, písomný prejav, ústny prejav – dialóg, monológ.

Obsah učiva anj v piatom ročníku sa rozšíril. Pridalo sa učivo o počítateľných a nepočítateľných podstatných menách, stupňovanie prídavných mien, modálne sloveso must, mustn 't, minulý čas, použitie väzby „going to“. Všetky tieto učivá boli v predchádzajúcich rokoch učivom šiesteho ročníka.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Všeobecné ciele vyučovacieho predmetu anglický jazyk vychádzajú z modelu všeobecných kompetencií a komunikačných jazykových kompetencií, ako ich uvádza Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (ŠPÚ, 2013). Pri formulácii cieľov vyučovacieho predmetu sa zdôrazňuje činnostne zameraný prístup -na splnenie komunikačných úloh sa žiaci musia zapájať do komunikačných činností a ovládať komunikačné stratégie. Cieľom vyučovacieho predmetu anglický jazyk je umožniť žiakom:

- efektívne používať všeobecné kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností,
- využívať komunikačné jazykové kompetencie, aby sa komunikačný zámer realizoval vymedzeným spôsobom,
- v receptívnych jazykových činnostiach a stratégiách (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) spracovať hovorený alebo napísaný text ako poslucháč alebo čitateľ,
- v produktívnych a interaktívnych jazykových činnostiach a stratégiách (ústny prejav, písomný prejav) vytvoriť ústny alebo písomný text,
- používať hovorené a písané texty v komunikačných situáciách na konkrétne funkčné ciele.

Prierezové stratégie

- **Environmentálna výchova** – cieľom je, aby žiaci získali vedomosti, ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primerané a vhodné – chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám, ale aj k zvieratám v prírode, starať sa o svoje okolie a pod.
- **Osobnostný a sociálny rozvoj** – rozvíja sa ľudský potenciál žiakov, poskytuje im základy na plnohodnotný a zodpovedný život.
- **Tvorba projektov a prezentačné zručnosti** – spája jednotlivé kompetencie, ktoré chceme rozvíjať u žiakov, ako je komunikovanie, argumentovanie, používanie informácií a práca s nimi, riešenie problémov, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupráca v skupine, prezentácia seba samého.
- **Mediálna výchova** – umožní žiakom osvojiť si stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií kriticky a selektívne využívať média a ich produkty. Deti získavajú schopnosť posudzovať mediálne šírené posolstvá, aby objavovali v nich to hodnotné a pozitívne, ale tiež si uvedomovali negatívne mediálne vplyvy na ich osobnosť.
- **Multikultúrna výchova** – zaraďuje sa do vzdelávania preto, lebo žiaci sa v škole v súvislosti s globalizáciou sveta stretávajú so žiakmi z rôznych kultúr. Žiaci by mali byť pripravení na rozdielnosť kultúr. Výchovné pôsobenie je zamerané na rozvoj chápania, akceptácie, medziľudskej tolerancie a emocionálne pochopenie inej kultúry. Predpokladom je aj schopnosť detí s nimi spolupracovať.
- **Ochrana života a zdravia** – cieľom vzdelávania je poskytnúť žiakom potrebné teoretické vedomosti, praktické poznatky a formovať ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, a tiež zdravia a života iných ľudí.

Prierezové témy budú zapracované do tematických výchovno – vzdelávacích plánov v jednotlivých ročníkoch.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

TÉMY	GRAMATIKA	KOMPETENCIE
Vzdelávanie a práca Rodina a spoločnosť Multikultúrna spoločnosť	Neurčitý člen Rozkazovací spôsob Množné číslo podst. mien Väzba “there is” “there are”	Reagovať pri prvom stretnutí Stanoviť a prijať pravidlá Vybrať z ponúknutých možností
Rodina a spoločnosť Vzdelávanie a práca Multikultúrna spoločnosť	Sloveso “to be” klad a zápor privlastňovacie zámená privlastňovací pád opytovacie zámená	Nadviazať kontakt Reagovať na prvé stretnutie Vypočúť a podať informáciu
Voľný čas a záľuby Vzdelávanie a práca Multikultúrna spoločnosť Človek a príroda	Sloveso “have got” Tvorenie záporu a otázky Postavenie príd.mena vo vete	Predstaviť svoj vkus a záľuby Vyjadriť svoj názor Vybrať z ponúk. možností Vnímať a prejav. svoje city
Voľný čas a záľuby Vzdelávanie a práca Multikultúrna spoločnosť	Predložky s časom, “at, on” Obyčajný prítomný čas, zápor	Vypočúť a podať informáciu Vyjadriť svoj názor Predstaviť svoje záľuby Reagovať pri prvom stretnutí
Rodina a spoločnosť Domov a bývanie Voľný čas a záľuby Multikultúrna spoločnosť	Predložky spojené s opisom miesta väzba “there is/there are” sloveso “can” viem, dokážem	Vypočúť si a podať inform. Vyjadriť svoje schopnosti Stanoviť a prijať pravidlá Uistiť sa v rozhovore, že nám bolo rozumieť
Rodina a spoločnosť Ľudské telo Oblečenie a móda Multikultúrna spoločnosť	Slovesá “to be, to have” pri popise osoby Pribehový prítomný čas, tvorenie otázky Kombinácia obyčajného a pribehového času	Vypočúť si a podať inform. Vybrať si z ponúknutých možností Ponúknuť a reagovať na ponuku

KOMPETENCIE

„Používatelia jazyka učiaci sa jazyk využívajú mnoho kompetencií, ktoré získali vďaka svojim predchádzajúcim skúsenostiam, a ktoré môžu aktivovať tak, aby mohli plniť vzdelávacie úlohy a aktivity v komunikačných situáciách, v ktorých sa

nachádzajú. Kompetencie sú súhrnom vedomostí, zručností a vlastností, ktoré umožňujú jednotlivcovi konať“ (SERR, 2013, s. 12, 103).

Podstatou jazykového vzdelávania je, aby žiak dokázal:

- riešiť každodenné životné situácie v cudzej krajine a v ich riešení pomáhať cudzincom, ktorí sú v jeho vlastnej krajine,
- vymieňať si informácie a nápady s mladými ľuďmi a dospelými, ktorí hovoria daným jazykom a sprostredkovať im svoje myšlienky a pocity,
- lepšie chápať spôsob života a myslenia iných národov a ich kultúrne dedičstvo. Dôležité kompetencie pri vytváraní a udržovaní
- interaktívneho učebného prostredia v škole sú:
- kritické myslenie, t. j. schopnosť nachádzať a vyberať informácie s využívaním rozmanitých zručností a kritického prístupu,
- tvorivé myslenie, t.j. schopnosť nachádzať nové spôsoby spájania faktov v procese riešenia problémov,
- prosociálne a prospoločenské myslenie, t. j. schopnosť analyzovať fakty a problémy v súvislosti spotrebami iných a spoločnosti ako celku.

Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale ktoré sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností.

Učiaci sa na úrovni A1 rozvíja všeobecné kompetencie tak, aby dokázal:

- získať uvedomene nové vedomosti a zručnosti,
- opakovať si osvojené vedomosti a dopĺňať si ich,
- uvedomovať si stratégie učenia pri osvojovaní si cudzieho jazyka,
- opísať rôzne stratégie učenia s cieľom pochopiť ich a používať,
- pochopiť potrebu vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- dopĺňať si vedomosti a rozvíjať rečové zručnosti, prepájať ich s poznaným, systematizovať ich a využívať pre svoj ďalší rozvoj a reálny život,
- kriticky hodnotiť svoj pokrok, prijímať spätnú väzbu a uvedomovať si možnosti svojho rozvoja,
- udržať pozornosť pri prijímaní poskytovaných informácií,
- pochopiť zámer zadanej úlohy,
- účinne spolupracovať vo dvojiciach i v pracovných skupinách,
- aktívne a často využívať doteraz osvojený jazyk,
- využívať dostupné materiály pri samostatnom štúdiu,
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti.

Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie sú tie, ktoré umožňujú učiacemu sa konať s použitím konkrétnych jazykových prostriedkov (SERR, 2013, s. 12). Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa vyžaduje komunikačné správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné vo vybraných krajinách, kde sa hovorí anglickým jazykom. Komunikačné kompetencie sa skladajú z týchto zložiek:

- jazykové kompetencie,
- sociolingválne kompetencie,
- pragmatické kompetencie.

Jazykové kompetencie

Žiak dokáže:

- používať iba základný rozsah jednoduchých výrazov týkajúcich sa osobných údajov a potrieb konkrétneho typu,
- používať základný repertoár slovnej zásoby izolovaných slov a slovných spojení vzťahujúcich sa na dané konkrétne situácie, Anglický jazyk –nižšie stredné vzdelávanie, úroveň A15©Štátny pedagogický ústav
- používať iba obmedzené ovládanie základných gramatických štruktúr a typov viet, ktoré sú súčasťou osvojeného repertoáru,
- ovládať výslovnosť obmedzeného repertoáru naučených slov a slovných spojení, zrozumiteľnú pre rodených hovoriacich, ktorí sú zvyknutí komunikovať s hovoriacimi pochádzajúcimi z jazykovej skupiny daného učiaceho sa,
- odpísať známe slová a krátke slovné spojenia, napríklad jednoduché pokyny alebo inštrukcie, názvy každodenných predmetov, názvy obchodov a bežne používané ustálené spojenia,
- vyhláskovať svoju adresu, štátnu príslušnosť a ostatné osobné údaje(SERR, 2013, s. 111 –119).

Sociolingválne kompetencie

Žiak dokáže:

- nadviazať základnú spoločenskú konverzáciu tak, že používa najjednoduchšie spôsoby vyjadrenia zdvorilosti:
- pozdraviť sa, rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať sa, ospravedlniť sa atď.(SERR, 2013, s. 123).Pragmatické kompetencie

Pragmatické kompetencie

Žiak dokáže:

- spájať slová alebo skupiny slov pomocou najzákladnejších lineárnych spojovacích výrazov, napríklad „a“ alebo „potom“,
- zvládnuť veľmi krátke izolované a väčšinou vopred naučené jazykové prejavy, s mnohými pauzami, ktoré sú nevyhnutné na hľadanie výrazových prostriedkov, na artikuláciu menej známych slov a na pokusy o vhodnejšiu formuláciu (SERR, 2013, s. 127, 131).

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

V učebnom procese vyučovania – osvojovania anglického jazyka sa uplatňuje komunikatívny prístup. Na 2. stupni ZŠ by mala prevládať uvedomeno-praktická metóda, ktorá integruje učenie sa návykom a uvedomené učenie, vylučuje nefunkčné teoretizovanie, zameriava sa na rozumovú, vôľovú a citovú stránku osobnosti žiaka. Prvou podmienkou komunikácie je komunikatívna situácia. Situácie ako súčasť učebného obsahu treba plánovať, lebo v rámci nich sa nacvičuje verbálna a neverbálna komunikácia, uskutočňuje sa osvojovanie nových lexikálnych jednotiek a gramatických javov. Najvhodnejšie sú také autentické situácie, do akých sa žiaci dostávajú v bežnom živote. Autentickými situáciami na vyučovacích hodinách sú rozhovory o prečítaných textoch, o programoch v televízii a rozhlase, o osobných zážitkoch žiakov. V rámci týchto situácií sa nacvičuje aj neverbálna komunikácia: gestá, mimika, vzdialenosť medzi účastníkmi komunikácie, kontakt zrakom a pod. v závislosti od vzťahu medzi partnermi. Na vyučovacích hodinách autentické rozhovory nahrádzajú simulované, inscenované situácie, ktoré možno navodiť pomocou

audiovizuálnych pomôcok a motivačnými, resp. uvádzajúcimi rozhovormi. Náležitou motiváciou na takéto rozhovory a besedy je vytváranie takých situácií, v ktorých jeden z účastníkov komunikácie chce získať nové informácie. Vo všetkých situáciách je však dôležité využívať osobné skúsenosti žiakov, najmä tie, ktoré ostatní účastníci komunikácie nepoznajú, a vyžadovať od nich autentické odpovede prirodzené pre reč daného veku žiakov. Podobne je dôležité, aby žiak hral vlastnú úlohu, nie úlohu dospelých, a takto sa naučil verbálne a neverbálne správať v rozličných situáciách týkajúcich sa jeho osobného života. Pri plánovaní situácií by mal učiteľ predvídať a plánovať aj to, aké lexikálne jednotky a vetné štruktúry budú žiaci potrebovať na realizáciu komunikácie.

Ďalšou podmienkou rečovej komunikácie je jednoznačná identifikácia reči: porozumenie reči partnera, porozumenie textu, presnému významu lexikálnych jednotiek a pod. V záujme jednoznačnej identifikácie reči okrem vysvetlenia lexikálnych jednotiek výkladom a opisom v 5. aj v 6. ročníku je vhodné a potrebné aj vysvetlenie prekladom.

Komunikatívny prístup vo vyučovaní vyžaduje prirodzenú sémantizáciu reči. To znamená, že aj lexikálne jednotky, aj potrebné gramatické javy treba znázorňovať a nacvičovať v reálnych situáciách, nie izolovane.

Štvrtou, veľmi dôležitou podmienkou rečovej komunikácie je vhodná motivácia. Podľa názoru psycholingvistov najvhodnejší je taký typ motivácie, pri ktorej žiak chce a má čo povedať partnerovi, chce sa dačo dozvedieť, keď sa hovorí o takých udalostiach a zážitkoch, ktoré niečo znamenajú v jeho živote. Motivácia je vtedy dobrá, keď sa učiteľovi podarí vytvoriť kladný citový vzťah k obsahu vyučovacích hodín, vrátane činností. Je to podmienkou trvalého zafixovania učiva v pamäti. Na úrovni A1 je vhodné striedať činnosti, témy precvičovať formou rozličných činností.

5. UČEBNÉ ZDROJE

- učebnica Project 1 – 3.vydanie (OUP)
- pracovný zošit k danej učebnici

6. HODNOTENIE PREDMETU

Hodnotenie učiteľom: ústnou formou alebo písomnou formou: ich cieľom je ohodnotiť vedomosti žiaka a jeho spôsobilosti, pomáhať učiteľom aj žiakom monitorovať pokrok žiaka v učení. Forma a obsah hodnotenia by mali reflektovať skúsenosti detí z vyučovania (typy úloh sú žiakom známe z vyučovacieho procesu).

Hodnotenie spolužiakmi: má mať motivačnú funkciu, viesť žiakov k väčšej vzájomnej tolerancii a naučiť ich všímať si pozitíva práce spolužiakov, čo môže pozitívne ovplyvniť atmosféru v triede, pretože žiaci sa učia rešpektovať jeden druhého.

Sebahodnotenie: rozvíja kognitívne spôsobilosti žiaka, ako je napríklad monitorovanie vlastného pokroku v učení, uvedomovanie si svojich schopností, štýlov učenia a kladenia si vlastných cieľov. Proces hodnotenia prebieha zo začiatku v materinskom jazyku. Medzi najčastejšie metódy sebahodnotenia patria: portfólio, dotazníky, rozhovory s učiteľom a denníky. Portfólio obsahuje sebahodnotiace záznamy, hodnotenie učiteľom a zbierku prác, ktoré žiak vytvorí počas určitého obdobia. Súčasťou portfólia môžu byť písomné práce, kresby, projekty, výsledky testov a pod., ktoré si do portfólia vyberá žiak podľa vlastného uváženia.

Na základe metodického pokynu č.22/2011 z 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy

Hodnotiť sa budú:

- písomné práce - kontrolné previerky, testy, protokoly praktických cvičení, referáty, aktivita na hodine,
- ústne odpovede.

Hodnotenie známku podľa stupnice:

100% - 90% = 1 – výborný

89% - 75% = 2 – chváľitebný

74% - 50% = 3 – dobrý

49% - 25% = 4 – dostatočný

24% - 0% = 5 – nedostatočný

Vzdelávacia oblasť: Človek a príroda

Biológia 5. ročník

Počet hodín za týždeň: 2

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Učebný predmet biológia umožňuje rozvíjať a prehľbovať poznatky o živých organizmoch s dôrazom na vzájomné vzťahy organizmov a vzťahy k prostrediu, ako aj človeka k živým a neživým zložkám prostredia. Predmet je zameraný na chápanie živej a neživej prírody ako celku. To predstavuje poznanie konkrétnych prírodných celkov a život organizmov v ich životnom prostredí. Orientuje sa na prejavy života a vzájomné vzťahy organizmov, chápanie základných súvislostí živých a neživých zložiek prírody, ako výsledku vzájomného pôsobenia rôznych procesov. Vedie k schopnosti triediť informácie a poznatky, využívať ich v praktickom živote, rozvíjať aktívny a pozitívny vzťah k prírode, človeku a ochrane jeho zdravia.

Základným štruktúrnym prvkom je špirálovité usporiadanie obsahu v jednotlivých ročníkoch a tematických celkoch. Poznatky sa rozvíjajú na základe princípu od vonkajších k vnútorným štruktúram vo vzájomných vzťahoch a súvislostiach.

Učivo je usporiadané v nadväznosti na osvojené poznatky z nižšieho stupňa vzdelávania a skúsenosti žiakov z vnímania prírodných objektov, vzťahov organizmov a človeka v prírodnom prostredí. Štruktúra učiva je orientovaná na konkrétne prírodné celky, poznávanie jednotlivých organizmov v nich žijúcich, triedenie a zovšeobecňovanie poznatkov, s pozornosťou na potravné vzťahy a vzťahy k prostrediu, s postupným prechodom na pochopenie vnútorných štruktúr. Usporiadanie učiva vedie k postupnému poznávaniu zložitosti organizmov a postupne prehľbovať poznatky.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

- Cieľom učebného predmetu je získať základnú predstavu o prírode ako výsledku vzájomného pôsobenia jej zložiek,
- Cieľom učebného predmetu je pochopiť prírodné javy, procesy a objekty vo vzájomných súvislostiach,
- Cieľom učebného predmetu je získať informácie o prírode pozorovaním, pátraním, skúmaním a využitím rôznych zdrojov,
- Cieľom učebného predmetu je analyzovať, interpretovať, triediť a hodnotiť informácie o organizmoch a prírode,

- Cieľom učebného predmetu je používať správnu terminológiu na opísanie procesov a javov v živej a neživej prírode,
- Cieľom učebného predmetu je plánovať, uskutočňovať, zaznamenávať a vyhodnocovať jednoduché biologické pozorovania a pokusy,
- Cieľom učebného predmetu je diskutovať o význame a praktických dôsledkoch vybraných vedeckých objavov,
- Cieľom učebného predmetu je aplikovať osvojené spôsobilosti a vedomosti na podporu svojho zdravia,
- Cieľom učebného predmetu je chrániť prírodu a šetriť prírodné zdroje,
- Cieľom učebného predmetu je plánovať a realizovať jednoduché projekty v oblasti biológie,
- Cieľom učebného predmetu je prezentovať a obhajovať výsledky svojej práce.

Stanovené ciele sa dosahujú rozvíjaním kľúčových kompetencií žiakov:

1) V oblasti komunikačných schopností:

identifikovať a správne používať základné pojmy, objektívne opísať, vysvetliť alebo zdôvodniť základné znaky biologických objektov a procesov, podstatu procesov a vzťahov, vecne správne sa vyjadrovať verbálne, písomne a graficky k danej učebnej téme, vedieť využiť informačné a komunikačné zdroje, vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie a dáta z rôznych zdrojov, zrozumiteľne prezentovať svoje poznatky, skúsenosti a zručnosti, vedieť spracovať jednoduchú správu z pozorovania na základe danej štruktúry, vedieť spracovať a prezentovať jednoduchý projekt so zameraním na ciele, metódy, výsledky a ich využitie.

2) V oblasti identifikácie problémov, navrhovania riešenia a schopnosti ich riešiť:

riešiť úlohy zamerané na rozvoj porozumenia a aplikácie, navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a prístupov, rozvíjať schopnosti a zručnosti pri riešení praktických úloh, spracovávaní jednoduchých správ z pozorovaní a jednoduchých školských projektov, využívať tvorivosť a nápaditosť, samostatne tvoriť závery na základe zistení, skúmaní alebo riešení úloh, predpokladať a určiť príčinné súvislosti, pozorovať, experimentovať a odhadovať.

3) V oblasti sociálnych kompetencií:

vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti, pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách, vzájomne radiť a pomáhať, prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti, hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení.

4) V oblasti získavať, osvojiť si a rozvíjať manuálne zručnosti:

používať správne postupy a techniky pri praktických činnostiach, dodržiavať pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia, využívať učebné, kompenzačné a iné pomôcky.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

Príroda a život

Spoločenstvá organizmov

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Vzdelávací štandard tvorí obsahový a výkonový štandard. „Obsahový štandard“ vymedzuje základné učivo (predovšetkým pojmy) ktorému by mal žiak rozumieť a mal by ho byť schopný vysvetliť. „Výkonový štandard“ uvádza konkretizáciu

požiadaviek na vedomosti, zručnosti a aplikácie poznatkov predovšetkým v spojitosti s bežným životom a postoje žiakov.

Príroda a život

Výkonový štandard:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- rozlíšiť na príklade živé a neživé časti prírody,
- rozhodnúť, ktoré informácie získajú pozorovaním a ktoré pokusom,
- vybrať vhodnú pomôcku na pozorovanie konkrétnej prírodniny,
- pozorovať prírodniny mikroskopom, lupou.

Obsahový štandard:

- príroda, živé a neživé časti prírody, organizmy
- pozorovanie, pokus
- lupa, mikroskop, ďalekohľad, mikroskopický preparát, podložné sklo, krycie sklíčko, pinzeta, preparačná ihla

Spoločenstvá organizmov

Výkonový štandard:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- rozlíšiť spoločenstvá podľa zastúpenia organizmov,
- rozhodnúť o zaradení vybraných organizmov do lesného, vodného, poľného, lúčneho a vysokohorského spoločenstva
- rozlíšiť organizmy podľa vonkajšej stavby,
- pozorovaním zistiť spoločné a rozdielne znaky skupín organizmov
- vysvetliť prispôbenie sa organizmov danému prostrediu
- zdôvodniť potravné vzťahy medzi organizmami žijúcimi v spoločenstve
- zostaviť jednoduchý potravný reťazec pre každé spoločenstvo,
- zhodnotiť význam organizmov v prírode a pre človeka,
- argumentovať, prečo musia byť niektoré rastliny a živočíchy chránené,
- vyhľadať informácie, ktoré rastliny alebo živočíchy v ich regióne sú chránené,
- nájsť príklady poškodzovania prírody nevhodnou činnosťou človeka v okolí školy,
- rozhodnúť, ktoré zásady správania sa v prírode sú bezpečné z hľadiska ochrany vlastného zdravia,
- akceptovať zásady zberu húb a liečivých rastlín z prírody,
- zhodnotiť význam kyslíka rozpusteného vo vode pre život vodných organizmov,
- zdôvodniť škodlivosť a príčiny premnoženia niektorých druhov organizmov pre lesné a poľné spoločenstvo,
- zhotoviť záznam z pozorovania (nákres a popis),
- vyhľadať neznáme organizmy pomocou atlasu,
- spracovať doplňujúce informácie o jednotlivých spoločenstvách vyhľadané z rôznych zdrojov,
- prezentovať vlastné práce (plagáty, modely, prezentácie).

Obsahový štandard:

- spoločenstvo lesa, vody, poľa, lúky, vysokohorské baktérie, huby, rastliny, živočíchy
- potravný reťazec

- dreviny, stromy, kry, byliny
- vonkajšia stavba tela rastlín a húb (drevín, bylín, húb s plodnicou)
- vrstvy lesa
- dreviny ihličnaté a listnaté
- machy, paprade, prasličky
- rastliny chránené, liečivé, jedovaté
- podzemné zásobné orgány
- huby jedlé, jedovaté
- lišajníky, spolužitie
- vonkajšia stavba tela živočíchov (bezstavovce, stavovce)
- parazity, inštinkt
- ryby, obojživelníky, plazy, vtáky, cicavce
- koža, šupiny, perie, srst'
- bylinožravce, mäsožravce, všežravce
- vtáky stále, sťahovavé, dravce, sovy, spevavce
- voda stojatá, tečúca,
- kyslík, teplota vody
- planktón, riasy jednobunkové, mnohobunkové, sinice
- živočíchov jednobunkové, mnohobunkové
- plávacie blany, masť perie, vtáky krmivé, nekrmivé
- hustá srst', silný chvost, hľadavé zuby, hľadavce
- lúka, pasienok, pole, medza, remízka
- trávnaté porasty, hospodárske plodiny
- obilniny, krmoviny, okopaniny, olejnin
- pohlavná dvojtvarosť, hniezdenie

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

- **Environmentálna výchova** – cieľom je, aby žiaci získali vedomosti, ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primerané a vhodné – chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám, ale aj k zvieratám v prírode, starať sa o svoje okolie a pod.

Poznáme prírodu, príroda a prírodniny, Rastliny a živočíchov, Praktické aktivity č. 1., Lesná vychádzka, Ako žije les, Lesné dreviny, Význam lesných drevín, Lesné mikroorganizmy a nekvitnúce byliny, Lesné kvitnúce byliny, Lesné huby a lišajníky, Iné lesné bezstavovce, Lesné stavovce - Obojživelníky a plazy, Lesné vtáky, Lesné cicavce, Lesný ekosystém, Vodné rastliny, Drobné vodné živočíchov, Vodné bezstavovce, Hmyz žijúci vo vode a na brehu, Rybárstvo v našom okolí, Vodné vtáky, Vodné cicavce, Vodný ekosystém, Príroda nášho okolia, Lúky, pasienky a polia, Lúčne rastliny a huby, Liečivé rastliny našich lúk a polí, Poľné plodiny – Obilniny, Krmoviny, Olejnin a okopaniny, Lúčne a poľné bezstavovce, Lúčne a poľné stavovce, Lúčne a poľné vtáky, Lúčne a poľné cicavce, Trávnatý ekosystém, Vplyv negatívnych ekologických vplyvov na život poľného a trávnatého ekosystému

- **Osobnostný a sociálny rozvoj** – rozvíja sa ľudský potenciál žiakov, poskytuje im základy na plnohodnotný a zodpovedný život.

Na všetkých vyučovacích hodinách zameraných na opakovanie

- **Tvorba projektov a prezentačné zručnosti** – spája jednotlivé kompetencie, ktoré chceme rozvíjať u žiakov, ako je komunikovanie, argumentovanie,

používanie informácií a práca s nimi, riešenie problémov, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupráca v skupine, prezentácia seba samého.

- **Mediálna výchova** – umožní žiakom osvojiť si stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií kriticky a selektívne využívať média a ich produkty. Deti získavajú schopnosť posudzovať mediálne šírené posolstvá, aby objavovali v nich to hodnotné a pozitívne, ale tiež si uvedomovali negatívne mediálne vplyvy na ich osobnosť.
- **Multikultúrna výchova** – zaraďuje sa do vzdelávania preto, lebo žiaci sa v škole v súvislosti s globalizáciou sveta stretávajú so žiakmi z rôznych kultúr. Žiaci by mali byť pripravení na rozdielnosť kultúr. Výchovné pôsobenie je zamerané na rozvoj chápania, akceptácie, medzilidskej tolerancie a emocionálne pochopenie inej kultúry. Predpokladom je aj schopnosť detí s nimi spolupracovať.
- **Ochrana života a zdravia** – cieľom vzdelávania je poskytnúť žiakom potrebné teoretické vedomosti, praktické poznatky a formovať ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, a tiež zdravia a života iných ľudí. Metódy a prostriedky skúmania v biológii, Ako žije les, Lesné mikroorganizmy a nekvitnúce byliny, Iné lesné bezstavovce, Lesné cicavce, Lesný ekosystém, Drobné vodné živočíchy, Vodné bezstavovce, Hmyz žijúci vo vode a na brehu, Rybárstvo v našom okolí, Vodné vtáky, Vodný ekosystém, Príroda nášho okolia, Lúky, pasienky a polia, Lúčne rastliny a huby, Liečivé rastliny našich lúk a polí, Poľné plodiny Obilniny, Krmoviny, Olejniny a okopaniny, Lúčne a poľné bezstavovce, Lúčne a poľné stavovce, Lúčne a poľné vtáky, Lúčne a poľné cicavce, Trávnatý ekosystém, Vplyv negatívnych ekologických vplyvov na život poľného a trávnatého ekosystému.
- **Finančná gramotnosť:** Lesný ekosystém, Vodné rastliny, Drobné vodné živočíchy, Vodný ekosystém, Príroda nášho okolia, Poľné plodiny Obilniny, Krmoviny, Olejniny a okopaniny, Lúčne a poľné cicavce, Trávnatý ekosystém, Vplyv negatívnych ekologických vplyvov na život poľného a trávnatého ekosystému.

Prierezové témy budú zapracované do tematických výchovno – vzdelávacích plánov v jednotlivých ročníkoch.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacích hodín, vekových a osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Z metód vyučovania sa uplatňujú:

1. **motivačné metódy** na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť
 - motivačné rozprávanie /citové približovanie obsahu učenia/
 - motivačný rozhovor /aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov/
 - motivačný problém /upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému/
 - motivačná demonštrácia / vzbudenie záujmu pomocou ukážky/.
2. **expozičné metódy** pri vytváraní nových poznatkov a zručností
 - rozprávanie /vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie/
 - rozhovor /komunikácia formou otázok a odpovedí/
 - beseda/riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom/
 - demonštračná metóda /demonštrácia obrazov, modelov, prírodnín/
 - pozorovanie

-manipulácia s predmetmi /praktické činnosti, pokusy, experimentovanie, didaktická hra/

-inštruktáž /vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k pochopeniu slovného a písomného návodu/

3. **heuristická metóda** /učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozборе problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení/

4. **projektová metóda** /riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu/

5. **praktické aktivity** /samostatná činnosť na základe inštruktáže/

6. **práca s knihou a textom** /čítanie s porozumením, spracovanie informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií/

7. **aktivizujúce metódy**

-diskusia/vzájomná výmena názorov, argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia problému/

-situčná metóda/riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov/

-didaktická hra/sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti/

-kooperatívna vyučovanie/forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny/

8. **fixačné metódy**

-metódy opakovania a precvičovania učiva: ústne a písomné opakovanie, opakovanie využitím učebnice a literatúry, domáce úlohy

Z organizačných foriem sa uplatňuje

1. **vyučovacia hodina**

(základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu)

2. **terénne pozorovania** (volí učiteľ podľa podmienok školy a regionálnych možností)

3. **praktické aktivity**

4. **exkurzia** (volí učiteľ podľa podmienok školy a regionálnych možností)

5. UČEBNÉ ZDROJE

Hantabálová I., Uhereková M.: Biológia pre 5.ročník základných škôl, EXPOL PEDAGOGIKA, s.r.o., 2008

Hantabálová I.: Pracovný zošit z biológie pre 5.ročník základných škôl, Mapa Slovakia, 2009

6. HODNOTENIE PREDMETU

Na základe metodického pokynu č.22/2011 z 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy

Hodnotiť sa budú:

- písomné práce - kontrolné previerky, testy, protokoly praktických cvičení, referáty, aktivita na hodine,
- ústne odpovede.

Hodnotenie známku podľa stupnice:

100% - 90% = 1 – v ýborný

89% - 75% = 2 – chválitebný

74% - 50% = 3 – dobrý

49% - 25% = 4 – dostatočný
24% - 0% = 5 – nedostatočný

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Dejepis 5. ročník

Počet hodín za týždeň: 1

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Humánna zložka zemepisu a občianskej výchovy spolu s dejepisom tvoria vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. V tejto oblasti však tvorí samostatný predmet a spolu so zemepisom a občianskou výchovou v integratívnych vzťahoch predstavuje veľmi významný prostriedok v procese humanizácie žiakov. Žiaci si v ňom postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a na základe oboznamovania sa s vývojom ľudskej spoločnosti najmä z hľadiska konajúcich osôb, či skupín ľudí, ale aj prostredníctvom pohľadov na dôležité formy života spoločnosti v jednotlivých historických obdobiach, si žiaci postupne osvojujú aj demokratické spôsoby svojho konania.

Kultivovanie historického vedomia žiaka ako celistvej osobnosti a uchovania kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy je hlavnou funkciou dejepisu. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Pričom kladie dôraz na dejiny 19. a 20. storočia, v ktorých môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov.

Dejepis takto vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasť kultivovania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektovanie kultúrnych a iných odlišností, ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenstiev. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Veľká dôležitosť sa pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Za základnú cieľovú kategóriu výučby dejepisu považujeme tvorbu študijných predmetových, medzipredmetových kompetencií – spôsobilostí, schopností využívať kvalitu získaných znalostí a to v rôznych poznávacích i praktických situáciách. Tie umožnia žiakom, aby pristupovali k histórii ako k rozvíjaniu celej škály kompetencií klásť si v aktívnej činnosti kognitívne rôznorodé otázky, s ktorých pomocou sa cez prizmu prítomnosti pýtajú na minulosť a vytvárajú si tak postupne vlastný názor. Žiaci nebudú teda k histórii pristupovať len ako k uzavretej minulosti.

Významným prostriedkom k tomu je súbor primeraných školských historických prameňov (aj exemplárne mnohostranných), ktorý sa považuje za integrálnu súčasť didaktického systému výučby dejepisu i dejepisných učebníc na základných školách. Závažným predpokladom rozvíjania a uplatňovania uvedených cieľových kategórií je prekonávať transmisívnu výučbu dejepisu, ktorej hlavnou podstatou je odovzdávanie poznatkov v hotovej podobe prevažne explikačnými (vysvetľujúcimi) metódami a prostredníctvom frontálnej výučby, a v širšej miere aplikovať prístupy, ktoré kladú dôraz na aktívne učenie, na proces hľadania, ale aj objavovania a konštruovania

(vytvárania) poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a spolužiakmi v kooperatívnom učení.

Žiaci

- nadobudnú spôsobilosť orientovať sa v historickom čase,
- nadobudnú spôsobilosť orientovať sa v historickom priestore,
- naučia sa čítať a používať dejepisnú mapu,
- získajú základné vedomosti a spôsobilosti z oblasti vybraných historických udalostí, javov, procesov z národných a svetových dejín,
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť príčiny, priebeh a dôsledky historických udalostí,
- získajú schopnosti poznávať históriu na základe analýzy primeraných školských historických písomných, obrazových, hmotných a grafických prameňov a sú schopní týmto prameňom klásť primerane adekvátne otázky,
- rozvinú si komplex kompetencií – spôsobilostí, schopností rozvíjať a kultivovať kultúrny dialóg a otvorenú diskusiu ako základný princíp fungovania histórie i školského dejepisu v demokratickej spoločnosti.
- osvoja si postupne spôsobilosť historickej kultúry ako schopnosti orientovať sa v mnohosti kultúrnych situácií, v ktorých sa stretávame s históriou.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

I. Človek v premenách priestoru a času

I. Človek a komunikácia

Základné predmetové kompetencie:

Žiaci si kladú otázky a použijú ich na osvojovanie daných významov, ktoré súvisia s riešením základných operácií:

s historickým časom

- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti synchrónne
- rozpoznať postupne nerovnomernosť historického vývoja
- využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti

s historickým priestorom

- rozlišovať miestny, regionálny, národný, globálny historický priestor
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti v historickom priestore
- rozpoznať podmienenosť medzi historickým priestorom a spôsobom života a obživy človeka, spoločnosti

s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a ich hodnotiacim posudzovaním

- vymedziť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces, osobnosť
- popísať jednotlivé historické udalosti, javy, procesy a osobnosti na základe určujúcich znakov
- rekonštruovať konanie a postoje ľudí v minulosti
- skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho
- určiť príčiny jednotlivých historických udalostí, javov, procesov
- vymedziť dôsledky jednotlivých historických udalostí, javov, procesov
- rozpoznať charakteristické znaky jednotlivých historických období
- rozpoznať základné faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj

Žiaci aplikujú svoje otázky v nových situáciách, v skúmateľských postojoch a pracovných postupoch pri vyšetrowaní, pátraní v školských historických písomných, grafických a hmotných prameňoch – stopách minulosti:

pri vyhľadávaní relevantných informácií

- z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických, i z textov kombinovaných
- z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novin, časopisov, webových stránok
- z populárnovedeckej literatúry a historickej beletrie

pri využívaní týchto informácií a verifikovaní ich hodnoty

- vo vyberaní inforácií
- v organizovaní informácií
- v porovnávaní informácií
- v rozlišovaní informácií
- v kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií

pri štruktúrovaní výsledkov, výstupov a potvrdení vybraného postupu

- v zoradení výsledkov rozpoznaní podstatného od nepodstatného
- integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca
- vyhodnocovaní správnosti postupu
- tvorbe súboru vlastných prác

Ciele vedúce k rozvoju čitateľskej gramotnosti uplatňované na hodine dejepisu:

Podporovať riadené (štrukturované) čítanie.

Rozdeliť text na časti a k nim si učiteľ pripraví otázky. Podporovať zvedavosť, aktívne čítanie a pozornosť.

Rozvíjať uvedomelý výber informácií a vyhľadanie informačného jadra.

Schopnosť selektovať, lokalizovať a usporiadať informácie z textu tak, aby čitateľ vedel identifikovať vzťahy medzi nimi.

Podporovať vytváranie mentálnych máp.

Vizuálne znázornenie myšlienok a pojmov v podobe obrazcov, rámčekov, kruhov, obdĺžnikov prepojených šípkami, čiarami atď.

Využívať metódu SQ3R.

Rýchle čítanie s cieľom získať prehľad; preformulovať nadpisy a podnadpisy a pripojiť ďalšie otázky; čítanie textu po častiach, po odsekoch; zhrnúť text vlastnými slovami.

Rozvíjať schopnosť kondenzovať text.

Schopnosť sa uplatňuje pri poznámkovaní textu. Ide o zhusťovanie a zostručňovanie textu. Uplatňuje postupy generalizácie a integrácie.

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

Multikultúrna výchova – dôraz kladie na slovenské kultúrne prostredie, kde spolunažívali príslušníci rôzneho etnického, národného, náboženského a kultúrneho pôvodu; žiaci rešpektujú kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať; možno ju prirodzene začleniť do humanitných predmetov a spoločenskovedných predmetov.

- Kde sme bývali v minulosti a kde bývame dnes
- Ako si človek zmenšoval svet
- Ľudia v pohybe
- Práca – trest alebo radosť

Mediálna výchova – rozvíjať schopnosti: zaobchádzať s rozličnými druhmi médií a využívať ich a ich produkty zmysluplne, kriticky a selektívne, schopnosť vytvoriť si vlastný názor na médiá.

- Sviatočné a pamätné dni
- Prvé knihy
- Zapísaná myšlienka sa uchovala
- Médiá

Osobnostný a sociálny rozvoj – rozvíjať ľudský potenciál žiakov, prelína sa všetkými vzdelávacími oblasťami.

- Prečo sa učíme dejepis
- Spoznávame pramene
- Kto ochraňuje historické pamiatky
- Ako sa žilo na úsvite dejín

Enviromentálna výchova – rozvíjať vedomosti, zručnosti a schopnosti tak, aby chápali vzťahy medzi človekom a životným prostredím a viesť žiakov k zodpovednosti vo vzťahu k prostrediu.

- Skúsme, ako pracuje historik
- Ako ľudia spoznávali sily prírody.

Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke – realizuje sa v špecializovaných kurzoch počas alebo na konci školského roka

- Ľudia v pohybe
- Ako si človek zmenšoval svet

Ochrana života a zdravia – prierezová téma sa zameriava na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami. Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmom voči občanom nášho štátu. U žiakov by sa mal formovať vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí.

- Práca – trest alebo radosť
- Detská práca

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – u žiakov sa rozvíjajú kompetencie tak, aby vedeli komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine. Prierezová téma je súčasťou viacerých predmetov /realizovaná hlavne na slovenskom jazyku a literatúre, dejepise ako aj občianskej náuke/. Žiaci vedia prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií.

- Rodostrom

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra - zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenskej republiky. Cieľom zaradenia prierezovej témy do vyučovania je vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu ku krásam svojho regiónu, prírody, staviteľstva, ľudového umenia a spoznávanie kultúrneho dedičstva našich predkov.

- Keď zlyhá komunikácia

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Dejepisné vyučovanie na základnej škole vychádza z tendencie umožniť žiakom získať kompetencie, ktoré im vytvoria podmienky na aktívny prístup k pátraniu a skúmaniu minulosti. Získané spôsobilosti umožnia žiakom vyhľadávať

a pátrať, pýtať sa na jednotlivé historické javy a procesy a tým spôsobom neprístupovať k histórii len ako k uzavretej minulosti.

Poslaním učiteľa je prekonať transmisívnu výučbu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov prevažne vysvetľujúcimi metódami. Učiteľ má aplikovať postupy a metódy, ktoré kladú dôraz na aktívny prístup žiakov v procese hľadania, objavovania a vytvárania poznatkov z uplynulých období. Je to proces, v ktorom sa má uplatniť žiakova vlastná činnosť, ktorá môže byť individuálna alebo kolektívna, a ktorá v súlade so skúsenosťami a pod vedením učiteľa žiakom umožní získanie nových poznatkov ale zároveň aj radosť z poznávania. Má vytvárať možnosti na prácu v malých vzájomne prepojených skupinách ako aj priestor na diskusiu v rámci celej triedy. Učiteľ musí zabezpečiť historický materiál a doniesť ho na hodinu dejepisu, umožniť žiakom prístup k rôznym dôkazovým materiálom alebo informovať žiakov o tom, kde priliehavý historický materiál je možné nájsť.

5. UČEBNÉ ZDROJE

Učebnými zdrojmi pri výučbe dejepisu sú: učebnice, odborné časopisy (napr. Historická revue, História atď.), životopisné knihy, encyklopédie, kroniky a odborná literatúra, či historické mapy. Prínosom pri vyučovaní je používanie PC, internetu a prezentácii na IKT. Bezpochyby má prínos aj využívanie názorných učebných prostriedkov (články vystrihnuté časopisov, karikatúry, grafy, obrazy, fotografie....)

6. HODNOTENIE PREDMETU

Cieľom hodnotenia práce žiakov je poskytnúť žiakovi i rodičom informácie o tom, ako zvládol učivo, poukázať na to, v čom má nedostatky, v ktorej oblasti urobil pokroky. Toto hodnotenie je koncipované tak, aby žiaka motivovalo k čo najlepším študijným výsledkom a povzbudilo ho k ďalšej práci.

Pri hodnotení žiakov sa bude postupovať podľa Metodického pokynu na hodnotenie žiakov základnej školy č. 22/2011.

Otázky a úlohy, využívané na preverovanie vedomostí môžu byť:

- faktografické a terminologické – čo, kde a kedy sa stalo, udialo, kto, čo kedy urobil.....
- analyticko-syntetické – zamerané na stupeň pochopenia udalosti a procesov
- interpretačné – sú zamerané na analýzu, syntézu, interpretáciu a hodnotenie historických udalostí a procesov na základe prameňov a historickej literatúry

Na dejepise sa hodnotia:

- vedomosti a schopnosti
- referáty žiakov
- aktivita žiakov pri práci na hodine
- správnosť a rýchlosť riešenia úloh z učebnice
- práca s poznámkami – obsahová úroveň, výstižnosť, funkčnosť
- prístup k predmetu – nosenie pomôcok (učebnica, zošity.....)

Metódy hodnotenia – ústne

– písomne

Prostriedky hodnotenia:

- ústna odpoveď
- písomné práce
- projekty
- referáty

Geografia 5. ročník

Počet hodín za týždeň: 2

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie jedinečnosti planéty Zem. Od toho sa odvíja obsah predmetu. Žiaci pochopia význam poznania zákonitostí Zeme. Uvedomia si, že dokonalé pochopenie princípov existencie Zeme im pomôže ju využívať a chrániť. Kompetencie, ktoré žiaci prehlbujú štúdiom geografie, umožňujú im spoznávať krajinu, zákonitosti jej usporiadania možnosti optimálneho využitia a ochrany krajiny človekom.

Obsah geografie sa sústreďuje aj na väzby prírody a ľudskej spoločnosti. Vzhľadom na nárast problémov, vyplývajúcich z aktivít človeka a ich dopadu na prírodné prostredie i na spoločnosť, žiaci získavajú aj skúsenosti ako reagovať na zmeny v priestore, pochopiť ich a v budúcnosti riešiť.

Základnou geografickou kompetenciou je práca s mapou. Vedieť pracovať s mapou, čítať ju, analyzovať obsah mapy a interpretovať ho, orientovať sa podľa mapy, vedieť zhotoviť jednoduchý náčrt okolia a i. Túto základnú kompetenciu podporujú i záujmy žiakov, nielen o svoje okolie, ich možnosť cestovať, pracovať s internetom a i.

Spoznávanie Zeme je základnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je iné, líši sa podnebí, rastlinstvom, živočíštvom, obyvateľmi a ich výtvarmi. Obyvateľstvo v rôznych častiach sveta sa líši nielen svojou kultúrou či spôsobom života. Poznanie týchto charakteristík a ich pochopenie vedie k porozumeniu predovšetkým vzájomných väzieb v krajine. Posúdiť postavenie krajiny vzhľadom na iné krajiny, ako zmeniť súčasný stav, aké sú možnosti rozvoja krajiny, poznať regióny krajiny, to tiež patrí do geografického poznania, ktorý je potrebný pre bežný život.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Geografia rozvíja súbor kľúčových kompetencií, ktoré majú prevažne priestorový a integrujúci charakter. Ide o súbor vedomostí, zručností a schopností, ktoré vie žiak správne skombinovať, a tak porozumieť, interpretovať a prakticky využívať danosti krajiny.

Základné otázky geografie sú: Čím je to zaujímavé? Kde to je? Ako to vyzerá? Ako to vzniklo? Ako tam žijú ľudia?

- rozvíjať u žiakov poznanie jedinečnosti planéty Zem
- poznať zákonitosti Zeme
- pochopiť princípy existencie Zeme
- spoznávať krajiny, jej zákonitosti, možnosti využitia a ochrany krajiny človekom
- získať skúsenosti ako reagovať na zmeny v priestore, pochopiť ich a v budúcnosti riešiť
- pracovať s mapou – čítať ju, analyzovať jej obsah a interpretovať ho, orientovať sa, vedieť zhotoviť jednoduchý náčrt okolia a i., používať ju pri získavaní informácií o daných lokalitách
- poznať rozličné charakteristiky krajiny a ľudí v nej, ktorých pochopenie vedie k porozumeniu predovšetkým vzájomných väzieb v krajine
- tvoriť projekt – rozličné témy v jednotlivých skupinách, napr. sopky

- diskutovať o geografických zaujímavostiach – prírodných a kultúrnych pamiatkach oblastí sveta
- získavať údaje zo zdrojov, využiť internet, odbornú literatúru, rozvíjať jednotlivé druhy funkčnej gramotnosti

Kľúčové kompetencie

Súbor vedomostí, zručností a schopností, ktoré vie žiak správne skombinovať a tak porozumieť, interpretovať a prakticky využívať danosti krajiny. Patria medzi ne:

- používať a vedieť interpretovať rôzne mapy
- pracovať s informáciami o krajine ako časti Zeme
- využiť informácie pri správnom pochopení vzniku a vývoji hlavných povrchových tvarov, pri porovnávaní a využívaní nerovností zemského povrchu napríklad pri turistike.
- poznať vplyv a účinok vnútorných a vonkajších síl, ktoré pôsobia na povrch Zeme umožnia ľuďom chrániť sa pred živelnými pohromami. To isté platí aj pri poznaní zákonitostí počasia v rôznych podnebných oblastiach sveta
- porozumieť premenám v krajine, ktoré podmieňuje človek
- klásť dôraz na literatúru ako zdroj, nielen učebnice ale aj odborné a populárno-vedecké časopisy, ktoré prinášajú aktuálne informácie (Podporujeme tým potrebu čítania u žiakov, správne porozumenie prečítaného a spracovanie a interpretáciu. Prvotné rozvíjanie čítania a interpretácie obrázkov, fotografií, grafov, tabuliek, prierezov, schém a diagramov považujem za základné vyjadrovacie prostriedky geografie).
- rozvíjať podnikateľské zručností, ktoré žiaci získajú spracúvaním projektov, ako sú napr. model sopky, model určitého vegetačného pásma
- naučiť sa ako schopnosti a zručnosti získané štúdiom geografie využiť pri oddychových aktivitách (cestovaní, rekreácii a i.)

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

- Objavovanie Zeme a vesmíru
- Mapa a glóbus
- Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvorila príroda
- Najkrajšie miesta na Zemi, ktoré vytvoril človek

TEMATICKÝ CELOK	OBSAHOVÝ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ ŠTANDARD
Planéta Zem	vesmír, slnečná sústava; guľatý tvar Zeme; dopad slnečných lúčov; otáčanie Zeme; sklon zemskej osi; S a J, V a Z pologuľa; Obeh Zeme okolo Slnka; priklonenie S a J pologule; časové pásma; svetadiely, svetový oceán;	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznať základné prvky slnečnej sústavy na jednoduchom náčrte, • opísať zdanlivú dráhu Slnka a Mesiaca na oblohe • vysvetliť príčiny striedania dňa a noci na Zemi • určiť podľa mapy časových pásem, kde na Zemi je viac hodín ako na Slovensku a kde menej • uviesť dôvody vzniku teplotných pásem na Zemi, • vysvetliť striedanie ročných

		<p>období,</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznať na glóbusu a mape svetadiely a oceány na Zemi.
Zobrazovanie Zeme	<p>glóbus; nultý poludník, poludníky, rovník, rovnobežky; východná a západná pologuľa geografická sieť; mapa, obsah mapy (mapové znaky, grafická mierka mapy) GPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozlíšiť na glóbusu jednotlivé zemské poglobule, určiť vybrané miesto na mape pomocou geografických súradníc, porovnať na mapách rôznych grafických mierok vzdialenosti, identifikovať na mape základné objekty v krajine, vyhľadať konkrétne miesta na digitálnych mapách
Cestujeme po Zemi	<p>pohoria, nížiny; sopky, zemetrasenia; doliny (kaňony), rieky, vodopády, jazerá; podnebné pásma (teplé, mierne, studené); ovzdušie, oblaky; výšková stupňovitosť, šírková pásmovitosť; typy krajín</p> <ul style="list-style-type: none"> - tropické dažďové lesy, - savany, - púšte, - subtropická krajina, - stepi, - listnaté lesy mierneho pásma, - ihličnaté lesy mierneho pásma, - tundra, - polárna krajina, - vysokohorská krajina <p>ochrana prírody; mestá, vidiecke sídla; prírodné a kultúrne pamiatky zapísané v zozname UNESCO</p>	<ul style="list-style-type: none"> vysvetliť (vlastnými slovami) príčiny vzniku pohorí, vymenovať činitele, ktoré sa podieľajú na zarovnávaní pohorí, zhodnotiť podľa mapy (glóbusu) rizikové zemetrasné oblasti na Zemi, zdôvodniť usporiadanie rastlinstva a živočíšstva podľa nadmorskej výšky vysvetliť vznik riek a jazier, opísať, ako sa vytvárajú doliny (kaňony) a vodopády zosumarizovať zmeny v ovzduší so stúpajúcou výškou, vysvetliť vznik usporiadania rastlinstva a živočíšstva na Zemi do pásiem (šírkovú pásmovitosť), priradiť k jednotlivým šírkovým pásmam dva typické rastlinné druhy a dva druhy živočíchov, na dvoch príkladoch zhodnotiť význam ochrany prírodných pamiatok zapísaných v Zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO a ukázať ich na mape (glóbusu). porovnať životné podmienky ľudí žijúcich v meste a na vidieku, zhodnotiť vplyv prírodných podmienok na rozmiestnenie obyvateľstva, na dvoch príkladoch zhodnotiť

		význam ochrany kultúrnych pamiatok zapísaných v Zozname kultúrneho dedičstva UNESCO a ukázať ich na mape (glóbose).
Geografické exkurzie a vychádzky	turistické vybavenie, turistická mapa; orientácia mapy, kompas; členitosť terénu, nadmorská výška, záujmové body, vrcholy s výhľadom, turistické značky, smerovník; Geocaching, GPS	<ul style="list-style-type: none"> • vytýčiť trasu geografickej exkurzie (vychádzky) a slovom opísať jej priebeh, • odhadnúť vzdialenosti k zaujímavým bodom na mape (vrcholy, kultúrno-historické a prírodné pamiatky) a náročnosť prístupu k nim, • pomocou prístroja GPS (mobilu) nájsť zaujímavé miesto.

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky v týchto témach:

Názov prierezovej stratégie (výchovy)	Názov témy vyučovacej hodiny
Environmentálna výchova	Tvar Zeme
	Naše miesto vo vesmíre
	Mesiac – prirodzená družica Zeme
	Pohyby Zeme – ročné obdobia
	Stavba Zeme
	Stavba Zeme
	Podnebia a podnebné pásma
	Počasia
	Typy krajín
	Objavovanie vesmíru
	Čítanie mapy a orientácia na mape
	Dôležité rovnobežky a poludníky
	Cesta do hlbín Zeme
	Sopky – okná do hlbín Zeme
	Ako sa mení povrch Zeme
	Pohoria, vznik pohoria
	Himaláje, Alpy, Tatry
	Kaňony, vodopády, jazerá
	Činnosť ľadovca
	Činnosť vetra
	Skalné mestá
	Atmosféra – vzdušný obal Zeme
	Rozmanité krajiny Zeme
	Dažďové pralesy
	Amazonský dažďový prales
	Život vo vysokých pohoriach
	Mestá a dediny
Pamiatky UNESCO u nás	
Osobnostný a sociálny rozvoj	Úvodná hodina
	Typy krajín

rozvoj	Prvá plavba okolo Zeme
	Staré civilizácie
	Cesty objaviteľov
	Objavovanie vesmíru
	Zhrnutie a opakovanie
	Čítanie mapy a orientácia na mape
	Iné druhy máp
	Prečo je na Zemi rôzny čas
	Činné sopky, zemetrasenia dnes
	Himaláje, Alpy, Tatry
	Ľadovce sú aj dnes
	Aké bude počasie?
	Rozmanité krajiny Zeme
	Polárne krajiny
	Zhrnutie a opakovanie
	Mestá a dediny
Záverečné opakovanie	
Tvorba projektu a prezentačné zručnosti	Ako vzniká mapa
	Projekt
	Projekt
	Projekt
	Projekt
Mediálna výchova	Pohyby Zeme – deň a noc
	Krajina a jej zložky
	Čo môžeme vidieť na glóbose
	Čo môžeme vidieť na glóbose
	Meranie na mapách
	Určovanie geografickej polohy
	Mapy na internete
	Prečo je na Zemi rôzny čas
	Činné sopky, zemetrasenia dnes
	Činnosť vody – život rieky
	Kaňony, vodopády, jazerá
	Púšte a polopúšte
	Najväčšie mestá na Zemi
Informačné a komunikačné technológie	Svetadiely, oceány, moria
	Čo môžeme vidieť na glóbose
	Ako vzniká mapa
	Mapy na internete
	Činné sopky, zemetrasenia dnes
Ochrana života a zdravia	Aké bude počasie?
	Prvá plavba okolo Zeme
	Cesty objaviteľov
	Cesta do hlbín Zeme
	Sopky – okná do hlbín Zeme
	Ohnivé miesta a zemetrasenie
	Činnosť vody – život rieky
	Voda – prírodný živel
	Činnosť ľadovca
	Polárne krajiny
Život vo vysokých pohoriach	
Multikultúrna výchova	Tvar Zeme
	Pohyby Zeme – ročné obdobia

	Povrch Zeme
	Svetadiely, oceány, moria
	Prvá plavba okolo Zeme
	Staré civilizácie
	Cesty objaviteľov
	Meranie na mapách
	Skalné mestá
	Veľkosť miest, urbanizácia
	Pamiatky UNESCO
	Kultúrne a technické stavby
	Pamiatky UNESCO u nás
	Projekt

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Vyučovanie geografie na základnej škole vychádza z tendencie umožniť žiakom získať kompetencie, ktoré im vytvoria podmienky na aktívny prístup k pátraniu a skúmaniu geografických, prírodovedných, kultúrno-spoločenských, hospodárskych a ekologických aspektov našej Zeme. V procese rozvíjania špecifických predmetových cieľov žiakov najvýznamnejším faktorom je učiteľ. Od toho ako vyučuje geografiu a ako vníma svoju úlohu na vyučovacej hodine závisí aj kvalita rozvíjania uvedených cieľov. Učiteľ je ten, ktorý má na hodinách geografie aplikovať postupy a metódy, ktoré kladú dôraz na aktívny prístup žiakov v procese hľadania, objavovania a vytvárania poznatkov. Je to proces, v ktorom sa má uplatniť žiakova vlastná činnosť, ktorá môže byť individuálna alebo kolektívna (kooperatívna) a ktorá v súlade so skúsenosťami a pod vedením učiteľa žiakom umožní získanie nových poznatkov a informácií, ale zároveň aj radosť z procesu poznávania. Má vytvárať možnosti na prácu v malých vzájomne prepojených skupinách ako aj priestor na diskusiu v rámci celej triedy.

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacích hodín, vekových a osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Z metód vyučovania sa uplatňujú:

motivačné metódy na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť

- motivačné rozprávanie (citové približovanie obsahu učenia)
- motivačný rozhovor (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov)
- motivačný problém (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému)
- motivačná demonštrácia (vzbudenie záujmu pomocou ukážky)

expozičné metódy pri vytváraní nových poznatkov a zručností

- rozprávanie (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie)
- rozhovor (komunikácia formou otázok a odpovedí)
- demonštračná metóda (demonštrácia obrazov, modelov, tabuliek, grafov a diagramov)
- pozorovanie
- manipulácia s predmetmi (praktické činnosti, pokusy, experimentovanie, didaktická hra)
- inštruktáž (vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k pochopeniu slovného a písomného návodu)

- heuristická metóda (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozборе problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení).

projektová metóda (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu)

praktické aktivity (samostatná činnosť na základe inštrukcie)

práca s knihou, textom a IKT (čítanie s porozumením, spracovanie informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií)

aktivizujúce metódy:

- diskusia (vzájomná výmena názorov, argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia problému)
- situačná metóda (riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov)
- didaktická hra (sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti)
- kooperatívna vyučovanie (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny)

fixačné metódy:

- metódy opakovania a precvičovania učiva: ústne a písomné opakovanie, opakovanie využitím učebnice a literatúry, domáce úlohy

Z organizačných foriem sa uplatňuje vyučovací hodina (základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu)

5. UČEBNÉ ZDROJE

Učebnica Geografie pre 5. ročník základnej školy

Atlas sveta, tematické mapy, internet, IKT, zemepisné encyklopédie, didaktické hry, odborné časopisy (GEO, ...)

6. HODNOTENIE PREDMETU

Spôsoby hodnotenia:

- Verbálne hodnotenie – dobrovoľná odpoveď žiaka alebo určenie konkrétneho žiaka učiteľov, pri verbálnej kontrole zisťovať najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.
- Hodnotí sa ústny prejav, písomný prejav, práca s mapou, referáty, projekty. Okrem hodnotenie známku, ktorá zhodnocuje výsledok práce žiaka, je potrebné zaradiť aj slovné hodnotenie. Slovné hodnotenie zohľadňuje kognitívne schopnosti žiakov, ich postoje k školskej práci individuálne i sociálne správanie, celkovú aktivitu. Pomáha pri vytváraní sebahodnotenia žiaka. Slovné hodnotenie poskytuje priestor na hodnotenie iných žiakov aj seba samého.
- Predmet je hodnotený podľa Metodického pokynu č. 22/2011-R z 28. Predmet GEG je klasifikovaný na vysvedčení známami. Prospech žiaka

klasifikujeme stupňami:

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- a) výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj všeobecných kompetencií,
- c) učebnými plánmi, učebnými osnovami a štandardami.

- 1 – výborný,
- 2 – chválitebný,
- 3 – dobrý
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Vzdelávacia oblasť: Človek a hodnoty

Etická výchova 5. ročník

Počet hodín za týždeň: 1

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Poslaním povinnej voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,
- charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania,
- koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaúcty,
- prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeľudskými hodnotami,
- je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

- K kognitívizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy
- E emocionálnizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city
- M motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity

- S socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy
- A axiologizácia, ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť
- K kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

Obsah etickej výchovy je orientovaný na atribúty, ktoré treba v dieťati rozvíjať, aby sme dosiahli výchovné ciele. Tieto atribúty sú zakomponované v desiatich základných témach a šiestich aplikačných témach:

1. otvorená komunikácia
2. dôstojnosť ľudskej osoby, sebaúcta, pozitívne hodnotenie seba
3. ponanie a pozitívne hodnotenie iných
4. tvorivosť v medziľudských vzťahoch a iniciatíva
5. vyjadrovanie citov
6. empatia
7. asertivita
8. reálne a zobrazené vzory
9. prosociálne správanie – pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo
10. komplexná prosociálnosť
11. etika – hľadanie koreňov prosociálneho správania
12. etika a ekonomické hodnoty
13. etika a náboženstvá – tolerancia a úcta
14. rodina, v ktorej žijem
15. výchova k manželstvu a rodičovstvu
16. ochrana prírody a životného prostredia.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Otvorená komunikácia	
Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:	
objasniť pravidlá otvorenej komunikácie,	komunikácia, druhy a úrovne
identifikovať na príkladoch prejavy neverbálnej komunikácie,	verbálna a neverbálna komunikácia
ovládať základné komunikačné zručnosti,	úrovne komunikácie
identifikovať komunikačné šumy a prekážky,	komunikačné zručnosti
diskutovať o problémoch komunikácie v triede,	komunikačné šumy a prekážky

Poznanie a pozitívne hodnotenie seba

Výkonový štandard	Obsahový štandard
vysvetliť pojmy – sebaúcta, sebahodnotenie, sebaovládanie,	sebapoznanie a sebaúcta
identifikovať prvky podporujúce sebaúctu,	prvky podporujúce sebaúctu
zhodnotiť svoje silné a slabé stránky,	sebaovládanie, sebahodnotenie

vysvetliť vzťah medzi sebaúctou a sebaovládaním,	sebapoznanie a osobnostný rozvoj
	akceptácia slabých stránok a rozvoj silných stránok

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

Multikultúrna výchova:

Multikultúrnosť slovenskej spoločnosti však nikdy neznamenala len pokojné spolunažívanie rôznych skupín obyvateľov, ale vždy bola a dodnes je poznačená aj predsudkami a stereotypmi, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu, či xenofóbie.

Cieľom prierezovej témy multikultúrna výchova je preto výchovné a vzdelávacie pôsobenie zamerané na rozvoj poznania rozličných tradičných aj nových kultúr a subkultúr, akceptáciu kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality a rozvoj tolerance, rešpektu a prosociálneho správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti.

- Prejav úcty voči iným
- Antipatia, rasizmus
- Tvorivosť v medziľudských vzťahoch

Mediálna výchova:

Cieľom prierezovej tematiky je rozvinúť spôsobilosť zmysluplne, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty (čo znamená viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“, zmysluplne sa v ňom orientovali a selektovane využívali médiá a ich produkty podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie, najmä výchovno-vzdelávaciu a mravnú).

- Verbálna a neverbálna komunikácia
- Dokončenie príbehu
- Hádanky, hry, hlavolamy

Osobnostný a sociálny rozvoj:

Cieľom je rozvíjať u žiakov sebareflexiu (rozmyšľať o sebe), sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a seba vzdelávanie, naučiť žiakov uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, pomáhať žiakom získavať a udržať si osobnostnú integritu, pestovať kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu, podporovať svojím obsahom prevenciu sociálno-patologických javov v škole (prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok).

- Zrakový kontakt
- Pozdrav, otázka, poďakovanie, ospravedlnenie
- Moje najlepšie vlastnosti
- Uvedomenie si vlastnej hodnoty
- Pripisovanie pozitívnych vlastností
- Riešenie problémových situácií nezvyčajným spôsobom

Environmentálna výchova:

Cieľom tejto prierezovej témy je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že v oblasti vedomostí, zručností a schopností nadobudne schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi; poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych oblastiach sveta;

pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu.

- Vnímanie prírody
- Dôležitosť ochrany prírody
- Ekologická etika z pohľadu žiaka

Dopravná výchova - výchova k bezpečnosti v cestnej premávke:

Úlohou dopravnej výchovy v školách je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke - ako chodcov alebo cyklistov - pričom je potrebné mať na zreteli aj aspekt výchovy budúcich vodičov motorových vozidiel.

- Prejav úcty voči iným

Ochrana života a zdravia

Prierezová téma sa zameriava na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami. Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmom voči občanom nášho štátu. U žiakov by sa mal formovať vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí.

- Čo môžeme urobiť lepšie
- Úcta ku všetkým formám života
- Dôležitosť ochrany prírody
- Zber odpadu, neznečisťovanie okolia
- Šetriť prírodu v bežných životných situáciách

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti:

Prierezová téma rozvíja u žiakov kompetencie tak, aby vedeli - komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine. Naučia sa prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií.

- Moje najlepšie vlastnosti
- Strom komplementov

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Metódy a formy vyučovania etickej výchovy majú stimulovať rozvoj poznávacích schopností žiakov, podporovať ich cieľavedomosť, samostatnosť a tvorivosť. Uprednostňujú sa také stratégie vyučovania, pri ktorých žiak ako aktívny subjekt v procese výučby má možnosť spolurozhodovať a spolupracovať, učiteľ zase má povinnosť motivovať, povzbudzovať a viesť žiaka k čo najlepším výkonom, podporovať jeho aktivity všeobecne.

Metódy:

- motivačný rozhovor, rozprávanie, demonštrácia, uvádzanie príkladov z praxe, aktivity, podnecovanie žiakovej pozornosti
- hra, ilustrácia, metódy samostatnej práce, problémové metódy, metódy heuristického charakteru
- ústne i písomné opakovanie, exkurzia, dramatizácia, domáce úlohy – referáty, nácvik zručností – praktické využitie
- pozorovanie žiaka v náročných, dôležitých situáciách, rozbor prác žiakov, diagnostikovanie záujmov, výkonov, tvorivosti

Formy:

- samostatná práca, práca v dvojiciach a v skupinách, kolektívna práca

- práca s knihou a internetom
- systém rôznych organizačných foriem uplatňovaný pri realizácii projektov
- vyučovací a výchovný proces v triede,
- domáca príprava žiakov,
- exkurzie a vychádzky

5. UČEBNÉ ZDROJE

Lencz, L. – Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova, Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1997.

Internetové zdroje

Poznaj sám seba – metodická príručka

Etická výchova pre 5. ročník základných škôl

6. HODNOTENIE PREDMETU

Žiak je v priebehu školského roka hodnotený v zmysle metodických pokynov pre hodnotenie a klasifikáciu žiaka schválených MŠ SR. Hodnotia sa ústne odpovede, praktické zadania úloh, referáty a projekty. Pri praktických aktivitách je vhodné tiež slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť vypracovaných praktických zadaní.

Pri hodnotení výsledkov sa v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov hodnotí:

- Kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť, veku primeraná prezentácia
- Preveruje sa schopnosť žiaka využívať medzipredmetové vzťahy a jeho schopnosť uplatňovať získané vedomosti a zručnosti pri riešení konkrétnych úloh
- Aktivita žiaka na hodine
- Schopnosť demonštrovať použitie princípov a pravidiel na riešenie úloh, na vyhľadávanie informácií, prezentovať informácie a poznatky
- Úroveň domácej prípravy žiaka na vyučovacie hodiny

Vzdelávacia oblasť: Matematika a práca s informáciami

Matematika 5. ročník

Počet hodín za týždeň: 5

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Učebný predmet matematika na 2. stupni ZŠ je zameraný na rozvoj matematickej kompetencie tak, ako ju formuloval Európsky parlament:

„Matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Vychádzajúc z dobrých numerických znalostí sa dôraz kladie na postup a aktivitu, ako aj na vedomosti. Matematická kompetencia zahŕňa na rôznych stupňoch schopnosť a ochotu používať matematické modely myslenia (logické a priestorové myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, diagramy, grafy, tabuľky).“

„Potrebné vedomosti z matematiky zahŕňajú dobré vedomosti o počtoch, mierkach a štruktúrach, základné operácie a základné matematické prezentácie, chápanie matematických termínov a konceptov a povedomie o otázkach, na ktoré

matematika ponúka odpovede. Jednotlivec by mal mať zručnosti na uplatňovanie základných matematických princípov a postupov v každodennom kontexte doma a v práci a na chápanie a hodnotenie sledu argumentov. Jednotlivec by mal byť schopný myslieť matematicky, chápať matematický dôkaz, komunikovať v matematickom jazyku a používať vhodné pomôcky. Pozitívny postoj v matematike je založený na rešpektovaní pravdy a na ochote hľadať príčiny a posudzovať ich platnosť.“ Predmet matematika v nižšom strednom vzdelávaní je prioritne zameraný na budovanie základov matematickej gramotnosti a na rozvíjanie kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácie (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov). Vyučovanie matematiky musí byť vedené snahou umožniť žiakom, aby získavali nové vedomosti špirálovite, vrátane opakovania učiva na začiatku školského roku, s výrazným zastúpením propedeutiky, prostredníctvom riešenia úloh s rôznorodým kontextom, aby tvorili jednoduché hypotézy a skúmali ich pravdivosť, vedeli používať rôzne spôsoby reprezentácie matematického obsahu (text, tabuľky, grafy, diagramy), rozvíjali svoju schopnosť orientácie v rovine a priestore. Má napomôcť rozvoju ich algoritmického myslenia, schopnosti pracovať s návodmi a tvoriť ich. Vyučovanie by malo viesť k budovaniu vzťahu medzi matematikou a realitou, k získavaniu skúseností s matematizáciou reálnej situácie a tvorbou matematických modelov. Matematika na 2. stupni ZŠ sa podieľa na rozvíjaní schopností žiakov používať prostriedky IKT na vyhľadávanie, spracovanie, uloženie a prezentáciu informácií. Použitie vhodného softvéru by malo uľahčiť niektoré namáhavé výpočty alebo postupy a umožniť tak sústredenie sa na podstatu riešeného problému. Obsah vzdelávania je spracovaný na kompetenčnom základe. Pri objavovaní a prezentácii nových matematických poznatkov sa vychádza z predchádzajúceho matematického vzdelania žiakov, z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov. Výučba sa prioritne zameriava na rozvoj žiackych schopností, predovšetkým väčšou aktivizáciou žiakov. Vzhľadom na charakter predmetu je potrebné prispôbiť schopnostiam žiakov rýchlosť preberania tematických celkov rovnako ako ich poradie, prípadné rozdelenie na časti a presuny v rámci ročníkov. V porovnaní s predchádzajúcim vzdelávacím štandardom sú v tomto štandarde upravené a presunuté niektoré tematické celky. Preto je nutné na každej škole prispôbiť poradie tematických celkov a ich rozloženie do ročníkov tak, aby všetci žiaci do skončenia ZŠ absolvovali celý vzdelávací štandard uvedený v tomto dokumente. Poradie tematických celkov v ročníku nie je týmto dokumentom určené. Podľa potrieb žiakov je vhodné sa k učivu viackrát vracieť. Žiaci daného ročníka by mali ovládať výkonový a obsahový štandard školského vzdelávacieho programu predchádzajúcich ročníkov, preto je tiež potrebné minimálne na úvod každého ročníka a vždy, keď je to podľa učiteľa potrebné, zaradiť primerané opakovanie učiva.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Kognitívne ciele:

Cieľom matematiky na 2. stupni ZŠ je, aby žiak získal schopnosť používať matematiku v svojom budúcom živote. Matematika má rozvíjať žiakovo logické a kritické myslenie, schopnosť argumentovať a komunikovať a spolupracovať v skupine pri riešení problému. Žiak by mal spoznať matematiku ako súčasť ľudskej kultúry a dôležitý nástroj pre spoločnosť.

Psychomotorické ciele:

Vyučovanie matematiky musí byť vedené snahou umožniť žiakom, aby získavali

nové vedomosti špirálovite a s množstvom propedeutiky, prostredníctvom riešenia úloh s rôznorodým kontextom, tvorili jednoduché hypotézy a skúmali ich pravdivosť, vedeli používať rôzne spôsoby reprezentácie matematického obsahu (text, tabuľky, grafy, diagramy), rozvíjali svoju schopnosť orientácie v rovine a priestore. Má napomôcť rozvoju ich algoritmického myslenia, schopnosti pracovať s návodmi a tvoriť ich.

Afektívne ciele:

Výsledkom vyučovania matematiky na 2. stupni ZŠ by malo byť správne používanie matematickej symboliky a znázorňovania a schopnosť čítať s porozumením súvislé texty obsahujúce čísla, závislosti a vzťahy a nesúvislé texty obsahujúce tabuľky, grafy a diagramy. Žiak by mal vedieť využívať pochopené a osvojené postupy a algoritmy pri riešení úloh, pričom vyučovanie by malo viesť k budovaniu vzťahu medzi matematikou a realitou, k získavaniu skúseností s matematizáciou reálnej situácie a tvorbou matematických modelov. Matematika na 2. stupni ZŠ sa podieľa na rozvíjaní schopností žiakov používať prostriedky IKT na vyhľadávanie, spracovanie, uloženie a prezentáciu informácií. Použitie vhodného softvéru by malo uľahčiť niektoré namáhavé výpočty alebo postupy a umožniť tak sústredenie sa na podstatu riešeného problému.

Matematika na 2. stupni ZŠ má viesť žiakov k získaniu a rozvíjaniu zručností súvisiacich s procesom učenia sa, k aktivite na vyučovaní a k racionálnemu a samostatnému učeniu sa.

Má podporiť a upevňovať kladné morálne a vôľové vlastnosti žiakov, ako je samostatnosť, rozhodnosť, vytrvalosť, húževnatosť, sebakritickosť, kritickosť, cieľavedomá sebvýchova a sebvzdelávanie, dôvera vo vlastné schopnosti a možnosti, systematickosť pri riešení úloh.

Vzdelávací obsah matematiky pre 5.ročník bol modifikovaný inovovaným Štátnym vzdelávacím programom. Všetky tematické celky a učivá ostali len sa pridal nový tematický celok Súmernosť v rovine.

V ŠkVP sme pridali jednu hodinu, takže žiaci majú predmet matematika 5-krát do týždňa, čiže 165 hodín ročne. Pridanú hodinu sme využili na opakovanie upevňovanie, utvrdzovanie učiva, na písomné práce, na úlohy venované finančnej gramotnosti a riešenie aplikačných úloh.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

1. Úvod – opakovanie aj niečo nové
2. Počítanie spamäti
3. Kreslíme a rysujeme
4. Násobenie a delenie
5. Hráme sa s kockami, kódujeme telesá
6. Čísla väčšie ako 10 000
7. Rímske číslice a čísla
8. Meranie
9. Premieňanie jednotiek
10. Počítame písomne 1
11. Rysovanie
12. Pri delení občas niečo zvýši
13. Obvod útvarov
14. Počítame písomne 2
15. Zväčšovanie a zmenšovanie geometrických útvarov v štvorčekovej sieti

- 16. Počítame písomne 3
- 17. Telesá
- 18. Počítame písomne na kalkulačke.
- 19. Súmernosť v rovine.
Písomné práce, previerky
Finančná gramotnosť

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Vytvorenie oboru prirodzených čísel do a nad milión

Výkonový štandard: Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie dokázať: prečítať a zapísať prirodzené čísla, rozložiť prirodzené číslo na jednotky rôzneho rádu, zložiť prirodzené číslo z jednotiek rôzneho rádu, rozlíšiť párne a nepárne čísla, porovnať a usporiadať prirodzené čísla aj nad milión, zaokrúhliť prirodzené čísla aj nad milión nadol, nahor, na desiatky, stovky, ..., zobrazíť prirodzené číslo na číselnej osi – k danému číslu priradiť jeho obraz a opačne, doplniť čísla do danej neúplne označenej číselnej osi, vysvetliť vlastnými slovami, že vzdialenosť obrazov za sebou idúcich čísel na číselnej osi je rovnaká, poznať základné rímske číslice a čísla, prečítať letopočet zapísaný rímskymi číslicami, vyriešiť jednoduché slovné úlohy, v ktorých sa vyskytujú ako podnet dáta (tabuľky, diagramy, mapy, schémy).

Obsahový štandard: prirodzené číslo, cifra, číslica rád číslice, zápis prirodzeného čísla, stovky, tisíce, desaťtisíce, ..., susedné čísla, párne, nepárne čísla číselná os, vzdialenosť na číselnej osi znaky $,$ $=$, usporiadanie vzostupné a zostupné, zaokrúhľovanie nadol, nahor a zaokrúhľovanie na jednotky, desiatky, ... rímske číslice I, V, X, L, C, D, M tabuľka, diagram, graf propedeutika desatinných čísel (napr. model eurá a centy): - porovnávanie a usporiadanie desatinných čísel, - zaokrúhľovanie nadol na..., zaokrúhľovanie nahor na... zaokrúhľovanie na..., - sčítanie a odčítanie desatinných čísel (ako navzájom opačné operácie) - násobenie desatinného čísla číslom 10, 100, 1000, - súvis s prirodzenými číslami propedeutika zlomkov (zlomok ako časť celku)

Počtové výkony s prirodzenými číslami

Výkonový štandard: Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže: spamäti a písomne sčítať a odčítať primerane veľké prirodzené čísla, zmenšiť alebo zväčšiť o daný počet prirodzené číslo, porovnať čísla rozdielom, písomne aj pomocou kalkulačky sčítať aj viac sčítancov, pohotovo použiť kalkulačku pri sčítaní a odčítaní, že čísla sa dajú sčítať v ľubovoľnom poradí, že od daného čísla sa dajú čísla odčítať v ľubovoľnom poradí, spamäti vynásobiť a vydeliť primerané prirodzené čísla mocninou čísla 10, v obore malej násobilky číslami ukončenými nulami (napr. $70 \cdot 800$, $72\ 000 : 9$ a pod.), písomne vynásobiť a vydeliť prirodzené čísla jednociferným číslom (aj so zvyškom), písomne vynásobiť prirodzené číslo dvojciferným alebo trojciferným číslom, písomne vydeliť dvojciferným číslom, zmenšiť alebo zväčšiť prirodzené číslo daný počet krát, porovnať čísla podielom, pohotovo použiť kalkulačku pri násobení a delení prirodzených čísel (aj so zvyškom), že čísla sa dajú násobiť v ľubovoľnom poradí, vynásobiť pomocou sčítania a vydeliť pomocou postupného odčítania a rozdeľovaním na rovnaké časti, správne určiť poradie počtových výkonov v úlohách s prirodzenými číslami, počítať správne so zátvorkami, použiť prirodzené čísla pri opise reálnej situácie, vyriešiť jednoduché

slovné úlohy s prirodzenými číslami, vyriešiť aplikačné úlohy a úlohy rozvíjajúce špecifické myslenie s využitím početných operácií (aj ako propedeutika zlomkov, pomeru a priamej a nepriamej úmernosti).

Obsahový štandard: početné výkony (operácie) – sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie sčítanec, súčet, menšenec, menšiteľ, rozdiel činiteľ, súčin, delenec, deliteľ, podiel, zvyšok pri delení viac, menej, rovnako, polovica, tretina, štvrtina, ... poradie početných výkonov, úloha zátvoriek propedeutika záporných čísel (napr. model farebné čísla) propedeutika pomeru, priamej a nepriamej úmernosti (slovné úlohy) propedeutika distributívnosti

Geometria a meranie

Výkonový štandard: Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže: rozlíšiť a načrtnúť rovinné útvary – bod, úsečka, priamka, kružnica, trojuholník, štvoruholník, narysovať úsečku danej dĺžky a trojuholník, štvorec, obdĺžnik, ak poznajú dĺžky ich strán zostrojíť kružnicu s daným polomerom, rozlíšiť priestorové útvary – kocka, kváder, valec, kužeľ, ihlan, guľa, poznať niektoré základné vlastnosti trojuholníka, štvoruholníka, štvorca, obdĺžnika, kružnice a kruhu, narysovať pomocou dvojice pravítok alebo pravítka s ryskou rovnobežné a kolmé priamky (úsečky), narysovať trojuholník, štvoruholník, štvorec, obdĺžnik vo štvorcovej sieti, odmerať dĺžku úsečky s presnosťou na milimetre, odhadnúť vzdialenosť na metre, premeniť jednotky dĺžky v obore prirodzených čísel, vyriešiť slovné úlohy s premenou jednotiek dĺžky a úlohy vyžadujúce základné poznatky o trojuholníku, štvorci a obdĺžniku, vypočítať obvod trojuholníka, štvorca, obdĺžnika, vypočítať obsah štvorca a obdĺžnika s celočíselnými rozmermi ako počet štvorcov, z ktorých sa skladá, zväčšiť a zmenšiť útvary vo štvorcovej sieti podľa návodu alebo pomocou inej siete, postaviť jednoduchú stavbu z kociek podľa návodu (náčrtu, nákresu, kódovania) a naopak, určiť počet jednotkových (rovnakých) kociek, z ktorých sa skladá kocka a kváder (propedeutika objemu).

Obsahový štandard: priamka, bod, úsečka, trojuholník a jeho vrcholy a strany, štvoruholník a jeho vrcholy, strany a uhlopriečky, štvorec, obdĺžnik, kružnica (kruh) – stred, polomer a priemer kocka, kváder, valec, kužeľ, ihlan, guľa pravítko, kružidlo, rovnobežky, kolmica, päta kolmice, rovnobežník, susedné strany, protiľahlé strany, vodováha, olovnica dĺžka úsečky, dĺžka strany trojuholníka, štvorca, obdĺžnika, obvod, jednotky dĺžky – m, dm, cm, mm, km kocka, kváder, stena, vrchol a hrana kocky a kvádra náčrt, nákres, plán, kódovanie štvorcová sieť, obsah, propedeutika jednotiek obsahu

Súmernosť v rovine (osová a stredová)

Výkonový štandard: Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže: pre daný bod nájsť (nakresliť/zostrojíť) bod, s ktorým je osovo súmerný podľa danej osi, identifikovať rovinné geometrické útvary súmerné podľa osi, nájsť (nakresliť/zostrojíť) os súmernosti dvojice bodov, úsečky, nájsť (nakresliť/zostrojíť) osi súmernosti osovo súmerného útvaru, pre daný bod nájsť (nakresliť/zostrojíť) bod, s ktorým je stredovo súmerný podľa daného stredu, identifikovať rovinné geometrické útvary súmerné podľa stredu, nájsť (nakresliť/zostrojíť) stred súmernosti dvojice bodov, nájsť stred

súmernosti stredovo súmerných rovinných útvarov, zostrojiť obraz bodu, úsečky, priamky, kružnice alebo jednoduchého útvaru (obrazca) zloženého z úsečiek a častí kružnice v osovej a v stredovej súmernosti, pracovať s osovo a stredovo súmernými útvarmi vo štvorcovej sieti, dokresliť, opraviť ich.

Obsahový štandard: súmernosť a zhodnosť geometrických útvarov, stred súmernosti, stredová súmernosť, os súmernosti, osová súmernosť, útvary osovo a stredovo súmerné, vzor, obraz konštrukcia rovinného geometrického útvaru v osovej a stredovej súmernosti

Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie

Výkonový štandard: Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže: prečítať údaje z jednoduchej tabuľky, zhromaždiť, roztriediť, usporiadať dáta (údaje), znázorniť dáta (údaje) jednoduchým diagramom, rozlíšiť väčšiu a menšiu pravdepodobnosť, zvoliť stratégiu riešenia úloh z bežného života, zistiť počet vypisovaním všetkých možností, pracovať podľa zvoleného (vlastného, vypracovaného) návodu alebo postupu, analyzovať jednoduché úlohy na propedeutiku desatinných čísel, zlomkov a priamej úmernosti.

Obsahový štandard: dáta, údaje, triedenie, usporiadanie, systém, tabuľka, jednoduchý diagram, štatistika možnosť, počet možností, zisťovanie počtu možností zhromažďovanie, usporiadanie a grafické znázornenie údajov hry, pokusy a pozorovania, stratégia riešenia získavanie skúseností s prácou a organizáciou súborov predmetov

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

Multikultúrna výchova

je začlenená do prírodovedných predmetov: matematiky, informatiky, biológie, geografie, fyziky a chémie. V predmete Matematika sa vyučuje v rámci témy:

- Čísla všade okolo nás
- Čiary
- Meranie v bežnom živote
- V akých jednotkách merali a merajú ľudia
- Kolmice okolo nás

Mediálna výchova

je začlenená do prírodovedných predmetov , informatiky, biológie, geografie, fyziky a chémie. V predmete Matematika sa vyučuje v rámci témy:

- Úlohy, kde je viac slov ako čísel
- Čo je násobenie
- Premieňanie jednotiek

Osobnostný a sociálny rozvoj

je začlenená do prírodovedných predmetov , informatiky, biológie, geografie, fyziky a chémie. V predmete Matematika sa vyučuje v rámci témy:

- Vstupná preverka
- Sčítujeme pod sebou väčšie čísla

Environmentálna výchova

je začlenená do prírodovedných predmetov , informatiky, biológie, geografie, fyziky a chémie. V predmete Matematika sa vyučuje v rámci témy:

- Dohody nám pomáhajú

Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke

je začlenená do prírodovedných predmetov , informatiky, biológie, geografie, fyziky a chémie. V predmete Matematika sa vyučuje v rámci témy:

- Väčšie čísla
- Obvod útvarov

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

je začlenená do prírodovedných predmetov , informatiky, biológie, geografie, fyziky a chémie. V predmete Matematika sa vyučuje v rámci témy:

- Stavby

Finančná gramotnosť

je začlenená do prírodovedných predmetov , informatiky, biológie, geografie, fyziky a chémie. V predmete Matematika sa vyučuje v rámci témy:

- Počítame v eurách a centoch
- Kto má viac a kto má menej?
- Obchodnícke počty

Ochrana života a zdravia

je začlenená do prírodovedných predmetov , informatiky, biológie, geografie, fyziky a chémie. V predmete Matematika sa vyučuje v rámci témy:

- Rovnobežky a rôznobežky

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

- Rozhovor, demonštrácia významu dodržiavania bezpečnostných predpisov na konkrétnych príkladoch.
- Demonštrácia adekvátnosti použitia IKT na príkladoch, obrázková prezentácia učiteľa programov pre interaktívnu tabuľu..
- Samostatná práca žiakov so zadanými úlohami.
- Práca v dvojiciach.
- Skupinová práca.
- Súťaže.

5. UČEBNÉ ZDROJE

- Matematika pre 5.ročník ZŠ 1. a 2.časť
- Pracovný zošit z matematiky pre 5.ročník ZŠ
- Eko-matematika
- Zbierka úloh z matematiky pre 5. – 9.ročník
- Nebojte sa písomných prác z matematiky

6. HODNOTENIE PREDMETU

Spôsoby hodnotenia:

- verbálne (slovné)
- neverbálne (mimika, gestá)
- klasifikácia známkami

Predmet MAT je klasifikovaný na vysvedčení známkami. Prospech žiaka klasifikujeme stupňami:

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- a) výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj všeobecných kompetencií,
- c) učebnými plánmi, učebnými osnovami a štandardami.

- 1 – výborný,
- 2 – chválitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Informatika 5. ročník

Počet hodín za týždeň: 1

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Informatika má dôležité postavenie vo vzdelávaní, pretože podobne ako matematika rozvíja myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, zovšeobecňovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémov a overovať ich v praxi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie.

Poslaním vyučovania informatiky je viesť žiakov k pochopeniu základných pojmov, postupov a techník používaných pri práci s údajmi a toku informácií v počítačových systémoch. Buduje tak informatickú kultúru, t.j. vychováva k efektívnemu využívaniu prostriedkov informačnej civilizácie s rešpektovaním právnych a etických zásad používania informačných technológií a produktov. Toto poslanie je potrebné dosiahnuť spoločným pôsobením predmetu informatika a aplikovaním informačných technológií vo vyučovaní iných predmetov, medzi predmetových projektov, celoškolských programov a pri riadení školy.

Systematické základné vzdelanie v oblasti informatiky a využitia jej nástrojov zabezpečí rovnakú príležitosť pre produktívny a plnohodnotný život obyvateľov SR v informačnej a znalostnej spoločnosti, ktorú budujeme.

Oblasť informatiky zaznamenáva mimoriadny rozvoj, preto v predmete informatika je potrebné dôkladnejšie sa zamerať na štúdium základných univerzálnych pojmov, ktoré prekračujú súčasné technológie. Dostupné technológie majú poskytnúť vyučovaniu informatiky široký priestor na motiváciu a praktické projekty.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Kognitívne ciele:

Cieľom vyučovania informatiky na 2. stupni ZŠ je sprístupniť základné pojmy a techniky používané pri práci s údajmi a pri tvorbe algoritmov a výpočtových procesov. Podobne ako matematika aj informatika v spojení s informačnými technológiami vytvára platformu pre všetky ďalšie predmety. V predmete informatika je potrebné dôkladnejšie sa zamerať na štúdium základných univerzálnych pojmov, ktoré prekračujú súčasné technológie. Dostupné technológie majú poskytnúť vyučovaniu informatiky široký priestor na motiváciu a praktické projekty.

Psychomotorické ciele:

Výchovno-vzdelávací proces na 2. stupni základnej školy smeruje k tomu, aby žiaci sa oboznámili s pojmami údaj a informácia, s rôznymi typmi údajov, s ich zbieraním, uchovávaním, zobrazovaním, spracovaním a prezentovaním, rozumeli pojmom algoritmus a program (formálny zápis automatizovaného spracovania údajov); sa oboznámili so systémami na spracovanie údajov – z pohľadu ich architektúry (počítač, prídavné zariadenia, médiá, komunikácie) a logickej štruktúry (napr. operačný systém); si rozvíjali schopnosť algoritmizovať zadaný problém, rozvíjali si programátorské zručnosti, naučili sa pracovať v prostredí bežných aplikačných programov, naučili sa efektívne vyhľadávať informácie uložené na CD alebo na sieti a naučili sa komunikovať cez sieť; nadobudli schopnosti potrebné pre výskumnú prácu (t. j. schopnosť realizovať jednoduchý výskumný projekt, sformulovať problém), rozvíjali si formálne a logické myslenie, naučili sa viaceré metódy na riešenie problémov.

Afektívne ciele:

Žiaci sa naučia rozvíjať si svoje schopnosti kooperácie a komunikácie (naučili sa spolupracovať v skupine pri riešení problému, verejne so skupinou o ňom diskutovať a referovať); rozvíjali si svoju osobnosť, tvorivosť, logické myslenie, zodpovednosť, morálne a vôľové vlastnosti, húževnatosť, sebakritickosť a snažili sa o sebazvedľovanie; naučili sa rešpektovať intelektuálne vlastníctvo a autorstvo infromatických produktov, systémov a aplikácií (aby chápali, že informácie, údaje a programy sú produkty intelektuálnej práce, sú predmetmi vlastníctva a majú hodnotu), pochopili sociálne, etické a právne aspekty informatiky.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

Úvod do učiva predmetu informatika	2 hod.
Informačná spoločnosť	1 hod.
Princípy fungovania IKT	5 hod.
Informácie okolo nás	10 hod.
Komunikácia prostredníctvom IKT	7 hod.
Informačná spoločnosť	2 hod.
Postupy, riešenie problémov, algoritmické myslenie	6 hod.

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

Názov prierezovej stratégie (výchovy)	Názov témy vyučovacej hodiny
Enviromentálna výchova	Spracovanie grafickej informácie
	Komunikácia
	Etiketa a netiketa
Osobnostný a sociálny rozvoj	Informačná spoločnosť, história informatiky
	Spracovanie grafickej informácie
	Textový editor
	Práca s Internetom
	Komunikácia
	e-mail
	Etiketa a netiketa
	IKT v bežnom živote
	Vírusy
	Softvér, hardvér

	Operačný systém
	Priečinok, dokument
	Práca s výučbovými CD a DVD
	Opakovanie a zhrnutie učiva
Tvorba projektu a prezentačné zručnosti	Spracovanie grafickej informácie
	Textový editor
	Zásady bezpečnosti
	Opakovanie a zhrnutie učiva
Mediálna výchova	Informačná spoločnosť, história informatiky
	Informácia, typy informácií
	Spracovanie grafickej informácie
	Práca s Internetom
	Etiketa a netiketa
	Počítač v domácnosti
	Vírusy
	Softvér, hardvér
	Operačný systém
	Práca s viacerými priečinkami a dokumentmi
Ochrana života a zdravia	Úvodná hodina, BOZ
	Zásady bezpečnosti

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Rozhovor, demonštrácia významu dodržiavania bezpečnostných predpisov na konkrétnych príkladoch.

Demonštrácia adekvátnosti použitia IKT na príkladoch, obrázková prezentácia učiteľa o historickom vývoji počítačov.

Priebežná demonštrácia postupov učiteľom cez dataprojektor, samostatná práca žiakov s textovým editorom (pozvánka, vizitka, plagát na tému "Moje obľúbené zvieratko". Samostatná práca s jednoduchým grafickým editorom (kresba voľnou rukou, prenášanie a kopírovanie objektu). Tlač najlepších žiackych prác, ich vystavenie na nástenkách v PC učebni.

Samostatná práca žiakov s internetovým prehliadačom, samostatná práca žiakov na pracovnom liste.

Samostatná práca žiakov pri registrácii a prijímaní a posielaní správ.

5. UČEBNÉ ZDROJE

- Tvorivá informatika – Informatika okolo nás
- Tvorivá informatika – o číslach a tabuľkách
- Učebnice a cvičebnice informatiky práce s PC pro ZŠ
- Práce s počítačom nejen na ZŠ

6. HODNOTENIE PREDMETU

Spôsoby hodnotenia:

- verbálne (slovné)
- neverbálne (mimika, gestá)
- klasifikácia známami

Predmet INF je klasifikovaný na vysvedčení známami. Prospech žiaka klasifikujeme stupňami:

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- a) výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj všeobecných kompetencií,
- c) učebnými plánmi, učebnými osnovami a štandardami.

- 1 – výborný,
- 2 – chválitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Vzdelávacia oblasť: Človek a svet práce

Technika 5. ročník

Počet hodín za týždeň: 1

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Technika je pre žiakov najdôležitejším rehabilitačným predmetom, ktorý od najnižšieho ročníka systematicky ovplyvňuje rozvoj ich motoriky vytváraním pracovných zručností a spolupôsobí na zvýšenie ich rozumovej úrovne. Žiaci v tomto predmete získavajú vedomosti z rôznych pracovných činností, vrátane elementárnych technických a výrobných poznatkov. Technika vytvára u žiakov kladný vzťah k práci, plní základnú prípravu pre budúce povolanie, ale aj pre potrebu praktického života v rodine a spoločnosti. V spolupráci s ostatnými predmetmi pôsobí na harmonický rozvoj žiakov. V technike získavajú žiaci základné vedomosti o materiáloch, nástrojoch a o pracovných postupoch. Učia sa rozoznávať druhy materiálov, ich vlastnosti, poznávať konštrukciu a funkciu nástrojov, učia sa hovoriť o tom, čo robia a s čím pracujú. Žiaci sa postupne primerane veku vedú k chápaniu vzťahov medzi materiálom, nástrojmi a spôsobmi práce. Postupne sa tak rozvíja ich technické myslenie a vyjadrovanie a technická pripravenosť. Technika vzbudzuje u žiakov záujem o prácu, uspokojuje ich túžbu po činnosti, zameranie práce na užitočný výsledok vzbudzuje ich iniciatívu a pozitívny vzťah k práci, pestuje zmysel pre poriadok, cit pre krásu a vhodnosť materiálu, nástrojov a spôsobov práce. Pri práci si žiaci osvojujú kultúrne návyky. Systematicky poznávajú hlavné prvky organizácie, hygieny a bezpečnosti pri práci. Učia sa pracovať disciplinovane, starostlivo, hospodárne zaobchádzať s materiálom a nástrojmi. Pri výbere úloh učiteľ prihliada aj na učebnú látku ostatných predmetov. Pracovné zaťaženie musí byť primerané fyzickým schopnostiam žiakov. Nesmie byť tak náročné, aby žiakov vyčerpalo, ale ani príliš jednoduché, lebo by nedostatočne aktivizovalo ich myslenie a v dostatočnej miere ich nezamestnávalo. Veľmi dôležitou podmienkou je materiálne zabezpečenie pracovného vyučovania. Sú to najmä pracovne a dielne, sklad materiálu, pozemok, dostatok vyhovujúcich nástrojov, pracovných a učebných pomôcok a jednotného materiálu pre žiakov. Pracovné prostredie musí vyhovovať hygienickým podmienkam (čistý vzduch, vhodné osvetlenie, čistota pracoviska, atď.). K hygienickým podmienkam patrí aj vhodné oblečenie na techniku. Nevyhnutným doplnkom dielne je príručná lekárnica.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

- upevňovať zručnosti získané v nižších ročníkoch,
- rozvíjať estetické cítenie,

- aktívne využívať voľný čas,
- vytvárať stereotyp pri základných hygienických návykoch a samoobslužných
- ručnosťach, rozlišovať rôzne materiály, spoznávať ich vlastnosti, rozširovať a prehľbovať základné manuálne zručnosti pri práci s nimi

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

- Dielenský poriadok
- Technika ako spoločenský
- Človek – tvorca techniky
- Vzťah medzi technikou a prírodou
- Vzťah medzi technikou a spoločnosťou s využitím osobných skúseností žiakov s technikou
- Základné informácie o slovenských vynálezcoch, história techniky všeobecne a na Slovensku
- Vznik výrobku, cesta: myšlienka – konštrukcia – výroba - využitie
- Ťažba a spracovanie dreva
- Štruktúra, vlastnosti a využitie dreva
- Základné druhy reziva, dýhy a preglejky
- Železné a neželezné kovy
- Rozlišovanie, vlastnosti, použitie: demonštrácia vlastností kovových materiálov/tvrdosť, plastičnosť, húževnatosť/
- Polotovary z kovových materiálov /najmä plechy a drôty/
- Plasty, termostaty a termoplasty /základné vlastnosti, použitie/
- Základy technického zobrazovania
- Zobrazenie jedným priemetom
- Batériové zdroje elektrickej energie
- Využitie elektrickej energie
- Zásady bezpečnosti práce na elektrických zariadeniach, účinky elektrického prúdu na ľudský organizmus
- Poskytovanie prvej pomoci pri úraze elektrickým prúdom
- Schémy elektrických zapojení /značky pre situačné schémy, čítanie elektromontážnych a situačných schém a elektronických výkresov/
- Vodiče, šnúry a káble pre elektronické účely
- Úpravy koncov vodičov pre pripojenie na spotrebiče
- Práca s elektronickými stavebnicami pre ZŠ

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

Názov prierezovej stratégie (výchovy)	Názov témy vyučovacej hodiny
Enviromentálna výchova	Technika, technické prostredie
	Dejiny techniky
	Drevo
	Opracovanie dreva
	Samostatná práca
	Exkurzia
	Kovy
	Plasty
	Odbory ľudskej činnosti
	Úvodná hodina, BOZP

Osobnostný a sociálny rozvoj	Úvodná hodina, BOZP
	Dejiny technického zobrazenia
	Pravouhlé premietanie na tri navzájom kolmé priemetne
	Opracovanie dreva
	Samostatná práca
	Exkurzia
	Kovy
	Kompozitné materiály
	Odbory ľudskej činnosti
	Záverečné opakovanie
Tvorba projektu a prezentačné zručnosti	Dejiny techniky
	Opracovanie dreva
	Samostatná práca
	Kovy
	Plasty
	Odbory ľudskej činnosti
Mediálna výchova	Záverečné opakovanie
	Dejiny techniky
	Drevo
	Plasty
	Úvodná hodina, BOZP
	Prvá pomoc pri úraze
	Samostatná práca
	Kovy

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

- Kombinované práce
- Modelová práca
- Demonštračná metóda
- Praktická práca s materiálom
- Pokus

5. UČEBNÉ ZDROJE

Učebnica predmetu Technika pre 5. ročník

6. HODNOTENIE PREDMETU

Spôsoby hodnotenia:

- slovné
- klasifikácia známami

Predmet technika je klasifikovaný na vysvedčení známami. Prospech žiaka klasifikujeme stupňami:

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- a) výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj všeobecných kompetencií,
- c) učebnými plánmi, učebnými osnovami a štandardami.

- 1 – výborný,
- 2 – chválitebný,
- 3 – dobrý,

- 4 – dostatočný,
5 – nedostatočný.

Svet práce 5. ročník

Počet hodín za týždeň: 1

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Oblasť Človek a svet práce zahŕňa široké spektrum pracovných činností a technológií, vedie žiakov k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti a prispieva k vytváraniu životnej a profesijnej orientácie žiakov.

Koncepcia vzdelávacej oblasti Človek a svet práce vychádza z konkrétnych životných situácií, v ktorých žiaci prichádzajú do priameho kontaktu s ľudskou činnosťou a technikou v jej rozmanitých podobách a širších súvislostiach.

Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce sa zameriava na praktické pracovné návyky a dopĺňa celé základné vzdelávanie o dôležitú zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v ďalšom živote a v spoločnosti. Tým sa odlišuje od ostatných vzdelávacích oblastí a je ich určitou protiváhou. Je založená na tvorivej spolupráci žiakov.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

- Upevňovať zručnosti získané v nižších ročníkoch.
- Rozvíjať estetické cítenie.
- Aktívne využívať voľný čas.
- Vytvárať stereotyp pri základných hygienických návykoch a samoobslužných
- Zručnostiach.
- Rozlišovať rôzne materiály, spoznávať ich vlastnosti, rozširovať a prehĺbovať základné manuálne zručnosti pri práci s nimi.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

Vzdelávací obsah je rozdelený do 3 tematických celkov:

1. Človek a technika
2. Grafická komunikácia
3. Materiály a technológie

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

Názov prierezovej stratégie (výchovy)	Názov témy vyučovacej hodiny
Enviromentálna výchova	Úvod, BOZ, organizačné pokyny
	Význam a rozdelenie okrasných rastlín.
	Črepníkové rastliny-poznávanie jednotlivých druhov
	Nároky črepníkových rastlín na životné podmienky
	Tvorba projektov – pestovanie ošetrovanie a rozmnožovanie črepníkových rastlín
	Základné ručné náradie, náradie na spracovanie pôdy
	Tvorba projektov o náradí na spracovanie pôdy
	Základy aranžovania a väzby kvetov

	Návšteva kvetinárstva, resp. beseda s kvetinárkou
	Praktická činnosť – viazanie gratulačnej kytice
	Hydropónia
	Hydroponické pestovanie rastlín
	Tvorba projektov žiakov podľa zvolenej témy
	Prezentácia projektov žiakov
Osobnostný a sociálny rozvoj	Úvod, BOZ, organizačné pokyny
	Črepníkové rastliny-poznávanie jednotlivých druhov
	Nároky črepníkových rastlín na životné podmienky
	Pestovanie ošetrovanie a rozmnožovanie črepníkových rastlín
	Prezentovanie projektov o črepníkových rastlinách
	Základné ručné náradie Náradie na spracovanie pôdy
	Základy aranžovania a väzby kvetov
	Návšteva kvetinárstva, resp. beseda s kvetinárkou
	Hydroponické pestovanie rastlín
	Tvorba projektov žiakov podľa zvolenej témy
	Prezentácia projektov žiakov
	Zhodnotenie projektov, opakovanie a klasifikácia
	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti
Prezentovanie projektov o črepníkových rastlinách	
Tvorba projektov o náradí na spracovanie pôdy	
Tvorba projektov žiakov podľa zvolenej témy	
Mediálna výchova	Prezentovanie projektov o črepníkových rastlinách
	Základy aranžovania a väzby kvetov
	Hydroponické pestovanie rastlín
	Tvorba projektov žiakov podľa zvolenej témy
Ochrana života a zdravia	Úvod, BOZ, organizačné pokyny
	Črepníkové rastliny – poznávanie jednotlivých druhov
	Nároky črepníkových rastlín na životné podmienky
	Základné ručné náradie Náradie na spracovanie pôdy
	Hydropónia
Multikultúrna výchova	Návšteva kvetinárstva, resp. beseda s kvetinárkou

Všeobecné (univerzálne) kompetencie:

- Schopnosť riešiť problém, schopnosť uplatňovať tvorivé nápady vo svojej práci.
- Schopnosť preberať zodpovednosť, schopnosť byť samostatným, schopnosť hodnotiť a vyjadrovať vlastný názor.
- Schopnosť sebapoznania a seba hodnotenia v smere vlastnej profesijnej orientácie.
- Schopnosť flexibilne reagovať na zmeny na trhu práce v snahe čo najlepšie sa uplatniť.

Pracovné kompetencie žiaka:

- používa bezpečné a účinné materiály, nástroje a vybavenie, dodržiava stanovené pravidlá, plní povinnosti a záväzky, adaptuje sa na zmenené alebo nové pracovné podmienky
- pristupuje k výsledkom pracovnej činnosti nielen z hľadiska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a spoločenského významu, ale i z hľadiska

- ochrany svojho zdravia i zdravia druhých, ochrany životného prostredia i ochrany kultúrnych a spoločenských hodnôt
- využíva znalosti a skúsenosti získané v jednotlivých vzdelávacích oblastiach v záujme vlastného rozvoje i svojej prípravy na budúcnosť, robí podložené rozhodnutia o ďalšom svojom vzdelávaní a profesionálnom raste
- orientuje sa v základných aktivitách, ktoré bude potrebovať k uskutočneniu podnikateľského zámeru a k jeho realizácii, chápe podstatu, cieľ a riziko podnikania, rozvíja svoje podnikateľské myslenie

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Metódy :

- Informačnoreceptívna – výklad
- Heuristická – rozhovor
- Reprodukčná – riadený rozhovor

Formy :

- Frontálna výučba
- Frontálna práca žiakov
- Skupinová práca žiakov
- Práca s PC a CD nosičmi
- Práca s materiálmi
- Práca s knihou
- Demonštrácie a pozorovanie

UČEBNÉ ZDROJE

Technická výchova pre 5. – 9. ročník ZŠ, encyklopédia, CD, DVD, odborné časopisy, Slávni vynálezci

HODNOTENIE PREDMETU

Spôsoby hodnotenia:

- slovné
- klasifikácia známkami

Predmet technika je klasifikovaný na vysvedčení známkami. Prospech žiaka klasifikujeme stupňami:

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- a) výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj všeobecných kompetencií,
- c) učebnými plánmi, učebnými osnovami a štandardami.

- 1 – výborný,
- 2 – chválitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Výtvarná výchova 5. ročník

Počet hodín za týždeň: 1

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Predmet výtvarná výchova (ďalej VYV) nižšieho sekundárneho vzdelávania plynulo nadväzuje na výtvarnú výchovu v primárnom vzdelávaní. Naďalej vychádza z autentických skúseností žiaka, získaných výtvarnou činnosťou – z intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a sebvýjadrovania sa. Rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít. Vzhľadom na psychický vývin zodpovedajúci veku, ustupuje spontánny prístup k vyjadrovaniu seba samého a vyjadrovaniu vonkajších podnetov. Väčšina žiakov v tomto období stráca svoju prirodzenú výrazovosť. VV sa musí podieľať na tejto transformácii.

Uskutočňuje sa to:

- dôrazom na objaviteľský prístup k technikám, vyjadrovacím prostriedkom a médiám,
- nahradením nedostatku formálnych zručností pri vyjadrovaní reality, postupmi ktoré takéto zručnosti nevyžadujú,
- väčším dôrazom na myslenie žiaka, na príčinné súvislosti, vzťahy medzi javmi a poznávaciu funkciu umenia i vlastného vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami.

Ťažisko sebvýjadrovania sa, oproti primárnemu vzdelávaniu, prenáša na iné oblasti aktivity. Do vyučovania sú zaraďované prostriedky a činnosti, ktoré rozširujú možnosti poznávacieho procesu žiaka a dovoľujú mu naplniť jeho prirodzené ambície po vizuálnom vyjadrení skutočnosti, po poznávaní formálnej i obsahovej štruktúry sveta, po presnejšom zobrazení pozorovaných vzťahov, po vyššej technickej dokonalosti prejavu, po pluralite spôsobov vytvárania. Zapája sa koncepčné a konštrukčné myslenie, ktoré je uvádzané do vzťahu s myslením estetickým. Detskú spontánnosť má postupne nahrádzať jej dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť a sviežosť, spojená s pribúdaním vedomej tvorivej operatívnosti. Žiak reaguje stále komplexnejšie podnety, reflektuje podnety prírodné, civilizačné i kultúrne. Zvyšujú sa jeho technické schopnosti. Preto vo výtvarnej výchove potrebuje objaviť oblasť nových možností, zodpovedajúcich svojmu vývinu.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Kognitívne ciele

- Poznávať jazyk vizuálnych médií – jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií.
- Rozumieť im a tak zvyšovať uvedomenosť reflexie vizuálnej kultúry.
- Poznávať a vedieť pomenovať pôsobenie (výraz) umeleckých diel, svoj zážitok z nich.
- Poznať vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce žánre a niektoré štýlové obdobia a iné kultúry.
- Cez vlastnú činnosť žiaka uvádzať k poznaniu a vedomej reflexii sveta vizuálnych znakov (multimédiá, reklama, výtvarné médiá, architektúra, dizajn), k vedomému používaniu zobrazovania a jeho kritickej selekcii.

Senzomotorické ciele

- Vedome rozvíjať tvorivosť.
- Umocniť žiakovi vývoj od detského, spontánneho spôsobu vyjadrovania k vyjadrovaniu cieľavedomému, s dôrazom na vlastný prístup, vlastný názor a vkus.
- Naďalej rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu, podporovať a podnecovať jeho nápaditosť a tvorivú sebarealizáciu, prekonávanie

konvenčných schém a inovovanie naučených myšlienkových a zobrazovacích vzorcov.

- Prostredníctvom VV rozvíjať tvorivosť v jej základných, všeobecne uplatniteľných princípoch.
- Formovať a rozvíjať gramotnosť (zručnosti) žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami prostredníctvom vybraných médií, nástrojov a techník.

Socioafektívne ciele

- Formovať kultúrne a postoje. Vychovávať žiaka smerom k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií; cez zážitok aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel uvádzať ho do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradícií, ale na úrovni aktuálneho vnímania problematiky vyjadrovania sveta umením.
- Formovať celistvú osobnosť.
- Prístupovať k osobnosti žiaka v jej úplnosti – rozvíjať cítenie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie, a taktiež formovanie a aktívne používanie zručností – to všetko prostredníctvom činnostného a zážitkového vyučovania.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

Obsah vyučovania VYV tvorí sústava edukačných tém. Každá z tém zodpovedá riešeniu určitého výtvarného problému. Témy sú zoradené v metodických radoch. Metodický rad predstavuje riešenie príbuzných výtvarných problémov v priereze ročníkov (v tabuľke vodorovný rad), vždy na úrovni zodpovedajúcej veku. Takéto zoradenie sleduje stupňovanie náročnosti pri štruktúrovaní osobnosti žiaka. Zoradenie edukačných tém v rámci jedného ročníka (v tabuľke zvislý rad) umožňuje učiteľovi sledovať motivačné nadväznosti, prípadne ich zgrupovať a tvoriť z nich edukačné projekty. Takto koncipovaná sieť edukačných tém predstavuje model, s ktorým môže učiteľ dynamicky pracovať – podľa potreby preradať témy v časovom pláne jedného ročníka i medzi ročníkmi. Témy napĺňa konkrétnymi úlohami (zadaniami pre žiakov) učiteľ. Niektoré edukačné témy sú alternatívne – označené ako a), b).

V metodической prílohe osnov sú k jednotlivým metodickým radom vypracované vzorové úlohy, mali by však slúžiť ako nezáväzná inšpirácia pre učiteľov. Okrem navrhovaného priebehu úlohy obsahujú možné motivačné a námetové východiská, navrhovanú techniku (pokiaľ nie je predmetom edukačnej témy) a vyjadrujú ciele každej úlohy.

Jednotlivé námety a ich spracovanie sú výsledkom vlastného tvorivého prístupu autorov metodických materiálov pre učiteľov. Každá modelová vyučovacia hodina je koncepčne pripravená tak, aby bola pre učiteľa osobnou prípravou. Dôležitou pomôckou sú aj pracovné materiály pre žiakov, ktoré obsahujú konkrétny súbor úloh. Tieto dopĺňajú jednotlivé etapy vyučovacích hodín a súčasne podporujú aktívnu a tvorivú činnosť žiakov. Učitelia ich nemusia realizovať v ponúknutej verzii, môžu sa nimi len inšpirovať, alebo si vytvoriť vlastné.

- **Podnety umenia / 10 hodín /**
podnety VU, podnety hudby,
- **Prieniky umenia a vedy / 6 hodín /**
výtvarné reakcie na témy, hudba a príroda, človek voči prírode – príroda ako partner človeka
- **Populárna kultúra / 10 hodín /**
umenie gýč, vzory a vlastná tvár
- **Komplexné projekty / 7 hodín /**
spoločný interdisciplinárny projekt skupiny

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

Multikultúrna výchova:

Multikultúrnosť slovenskej spoločnosti však nikdy neznamenalala len pokojné spolunažívanie rôznych skupín obyvateľov, ale vždy bola a dodnes je poznačená aj predsudkami a stereotypmi, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu, či xenofóbie.

Cieľom prierezovej témy multikultúrna výchova je preto výchovné a vzdelávacie pôsobenie zamerané na rozvoj poznania rozličných tradičných aj nových kultúr a subkultúr, akceptáciu kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality a rozvoj tolerancie, rešpektu a prosociálneho správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti.

- Výtvarné reakcie na rôzne typy regionálnych ornamentov odevu

Mediálna výchova

Cieľom prierezovej tematiky je rozvinúť spôsobilosť zmysluplne, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty (čo znamená viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“, zmysluplne sa v ňom orientovali a selektovane využívali médiá a ich produkty podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie, najmä výchovno-vzdelávacu a mravnú.

- Úprava digitálneho obrazu
- Záber, úvod do filmovania
- Začíname fotografovať

Osobnostný a sociálny rozvoj

Cieľom je rozvíjať u žiakov sebareflexiu (rozmyšľať o sebe), sebaopoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a seba vzdelávanie, naučiť žiakov uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, pomáhať žiakom získavať a udržať si osobnostnú integritu, pestovať kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu, podporovať svojím obsahom prevenciu sociálno-patologických javov v škole (prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok).

- Negatív a pozitív
- Ranokresťanské a byzantské umenie/ surrealizmus – princípy tvorby,
- Začíname fotografovať:
- Hravé skúmanie priestoru
- Erb
- Výtvarné reakcie na rôzne typy regionálnych ornamentov
- Ako sa dá zaznamenať hudba ?
- Originál výtvarného diela
- Zhodnotenie celoročnej činnosti VYV

Environmentálna výchova

Cieľom tejto prierezovej témy je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že v oblasti vedomostí, zručností a schopností nadobudne schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi; poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych oblastiach sveta; pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu.

- Negatív a pozitív
- "Maľujete veci, ktoré vidíte"
- Kubizmus a konštruktivizmus:
- Keramika, hrnčiarstvo
- Ekologický plagát

Ochrana života a zdravia

Prierezová téma sa zameriava na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami. Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmom voči občanom nášho štátu. U žiakov by sa mal formovať vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí.

- Ekologický plagát
- Abstraktné umenie
- Hravé skúmanie priestoru
- Úprava digitálneho obrazu

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

Prierezová téma rozvíja u žiakov kompetencie tak, aby vedeli - komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine. Naučia sa prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií.

- Ranokresťanské a byzantské umenie
- Logo pre vlastnú školu
- Ornament v architektúre
- Triedne portfólio návrhov na spevník
- Aká môže byť ilustrácia?

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE:

Žiak by mal po absolvovaní vyššieho primárneho vzdelania v predmete Výchova umením mať vedomosti, ovládať zručnosti a byť schopný zaujímať postoje:

Vedomosti:

- vo výtvarnej výchove je väčšina vedomostí získavaná a zároveň overovaná prostredníctvom praktických činností žiaka; časť vedomostí o výtvarnom umení a vizuálnej kultúre sa utvára počas motivačnej, expozičnej a diskusnej časti vyučovacej jednotky a je podporená vizuálnymi materiálmi (edukačné DVD, knihy, časopisy). Absolvent nižšieho sekundárneho vzdelania sa naučil:
zručnosti a spôsobilosti
- formálne zručnosti
Vyjadrovacie zručnosti, ktoré predstavujú základy znalostí vyjadrovacích prostriedkov.

Zručnosti a spôsobilosti:

Formálne zručnosti

Vyjadrovacie zručnosti, ktoré predstavujú základy znalostí vyjadrovacích prostriedkov (jazyka) vizuálnych umení (gramotnosť v oblasti vizuálnej kultúry). Žiak dokáže:

- zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí)
- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia – záber (fotografia, film, komiks), rám, pohľad (obraz), charakteristický tvar (plastika),
- hrať sa s jednoduchými animačnými trikmi, kamuflážou a napodobneninou (filmový trik, kulisa, maskovanie, mimikry)
- vytvárať formálne série z jedného motívu a jednoduché variácie motívu,

- vyjadriť sa základnými technickými postupmi kreslenia, maľovania, jednoduchých grafických techník, fotografovania, priestorového vytvárania objektu, plastiky a skulptúry,
- vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru a priestoru, kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu,
- tvorivo používať vybrané médiá, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať – prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastné nápady a koncepty, – vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety z prostredia svojej obce (regiónu), svojho sociálneho prostredia,
- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety rôznych (vybraných) tendencií umenia 20. st. až po súčasnosť
- vo svojom vyjadrovacom procese (výtvarnom, hudobnom, literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov.

Technické zručnosti

Žiak dokáže:

- zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drevko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
- kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania, ŠVP, Výtvarná výchova
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palete i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
- zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkladanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
- zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru – balenie (paketáž), obliepanie, obväzovanie, odrôtovanie,
- zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, dekalk, monotypia, papierorez, sadrorez linorez a pod.),
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry,
- zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží,
- zvládnuť základné grafické operácie na počítači.

Mentálne spôsobilosti

- rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia.

Žiak dokáže:

- vedieť odôvodniť výber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti (čo zobrazíť) alebo hľadiska (dôležité – nepodstatné, zaujímavé – nezaujímavé)
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) ako výtvarný spôsob vyjadrovania skutočnosti,
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny, svojej obce, svojho bydliska s inými typmi krajín, architektúr – uvedomiť si a výtvarne reflektovať špecifiká svojho kultúrneho a fyzického prostredia (charakteristické prvky obce, mesta; pamiatky) ...,
- uvedomovať si možnosti výtvarného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy (napr. premeny látok, váhy, zmeny skupenstva, magnetizmu,

páky), geometrie, (tvarov, povrchov, línií, bodov, obsahov) matematiky (počtu, množín, sčítania, odčítania, násobenia, delenia)
– pokúšať sa o charakterizáciu seba samého, o vyjadrenie svojich typických znakov, o vlastnú ikonografiu, erb, značku, logo.

Kognitívne kompetencie:

- žiak vie používať získané informácie v bežnom živote
- správne a vhodne zareagovať v rôznych situáciách
- vie využiť svoj vlastný názor a zrealizovať ho
- dokáže využiť svoju kreativitu, skúša nové nápady
- vie si predstaviť ako postupovať ďalej podľa priloženého návodu alebo postupu
- objavuje radosť a uspokojenie z dobre vykonanej práce
- dokáže začať riešiť problematické úlohy
- dokáže ísť premyslene a vytrvalo k cieľu
- má záujem o poznávanie seba, ostatných ľudí, reality v ktorej žije, spoločnosti a prírody

Osobnostné kompetencie:

- dokáže ísť premyslene a vytrvalo k cieľu
- má záujem o poznávanie seba, ostatných ľudí, reality v ktorej žije, spoločnosti a prírody
- zaujíma sa o nové veci
- dokáže spontánne vyjadrovať emócie
- je schopný odhadnúť pocity ostatných a brať ich do úvahy

Sociálne kompetencie:

- vie prispôbiť svoje správanie, akceptuje druhých ľudí
- vie pracovať samostatne
- dokáže spolupracovať na spoločnej úlohe v skupine
- dokáže počúvať a akceptovať potreby a záujmy iných ľudí
- má úctu k živým a neživým súčasťam prírody, aktívne ich poznáva a ochraňuje
- vie rozoznať problém alebo konflikt v medziľudských vzťahoch
- dokáže sa dopracovať ku konštruktívnemu riešeniu problému alebo konfliktu

POSTOJE

Hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori tvorivý prístup – žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil svoje vlastné, teda autentické riešenie, a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto prístupu je dôležitým momentom výučby, ktorý vyvažuje prevažne propozičné a konvergentné myslenie formované väčšou časťou kurikula. U žiaka sa sformovali tieto postoje:

- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou
- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových)
- v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia
- náklonnosť k uvedenému hľadaniu vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém
- inovovanie grafických stereotypov na základe podnetov fantázie a (primerane veku)

vlastného názoru (myslenia),

– tolerancia voči rôznym typom vyjadrovania, vkusu iných ľudí, ŠVP, Výtvarná výchova – príloha ISCED 2.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Vyučovanie VYV je programovaný a riadený proces v ktorom ale učiteľ iniciuje, rešpektuje a podporuje nápady a individuálne riešenia žiaka.

Východiskami tohto procesu sú:

1. činnosti žiakov, ktoré vychádzajú z myšlienkových, formálnych a technických procesov výtvarných a vizuálnych umení.
Sú založené na súčasnom stave poznania vizuálnej kultúry;
2. témy/námety/obsahy zobrazovania, ktoré majú svoj dôležitý antropologický a kultúrny charakter; VV predstavuje v rámci obsahu vyučovania jedinečnú možnosť tematizovať základné antropologické koncepty:
 - a) koncepty časopriestoru (čas, priestor, pohyb, mierka, hĺbka, výška, šírka ...)
 - b) kultúrne archetypy vyjadrovania prírody (živly, prírodné polarity...)
 - c) kategórie estetického prežívania (krása, škaredosť, neurčitosť, drsnosť, jemnosť ...)
 - d) kategórie uvedomovania si osobnej a kultúrnej identity (ja, iný, cudzinec, priateľ, postihnutý ...; kultúrne rozdielnosti vo vizuálnom vyjadrovaní sveta)
 - e) kategórie efektivity (radosť, bolesť, smútok, náladu ...).

5. UČEBNÉ ZDROJE

Výtvarná výchova pre 5. ročník základných škôl, Ladislav Čarný, 2009

Štátny vzdelávací program – príloha ISCED 2. Štátny pedagogický ústav, 2009,

www.statpedu.sk

Hauser, J.: Štátny vzdelávací program pre 2. stupeň základnej školy v Slovenskej republike ISCED 2 – nižšie sekundárne vzdelávanie. 2008, www.minedu.sk

Učebné osnovy Výtvarná výchova pre 5.-9.ročník ZŠ, ktoré schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 3.4.1997 č.1640/1997 – 151 s platnosťou od 1.9.1997

Metodický pokyn č.22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ

6. HODNOTENIE PREDMETU

Predmet VV je klasifikovaný na vysvedčení známami. Metodika hodnotenia je rozpracovaná v metodickej prílohe. Kritériá hodnotenia sú vypracované v súlade s ročníkovými kompetenciami. V procese hodnotenia v predmete Výchova umením pristupujeme ku každému žiakovi individuálne. Zohľadňujeme jeho individuálne danosti, talent, schopnosti a zručnosti. Vzhľadom na to, že dôležité miesto v rozvoji osobnosti žiaka zastáva rodina, berieme do úvahy aj sociálne prostredie, z ktorého žiak pochádza. Prospech žiaka sa v predmete Výtvarná výchova klasifikuje týmito stupňami:

- 1 – výborný,
- 2 – chválitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Podklady na hodnotenie výchovno-vzdelávacích výsledkov a správania žiaka získavame týmito metódami, formami a prostriedkami:

- a) sledovaním výkonu žiaka a jeho pripravenosť na vyučovanie
- b) analýzou výsledkov rôznych činností žiaka
- c) rozhovormi so žiakom
- d) sústavným diagnostickým pozorovaním žiaka
- e) uplatňujeme metódy menej riadené, napr. sebahodnotenie, referát, súbor prác vypovedajúci o jeho výkone

Hodnotíme: aktívnu prácu žiaka na vyučovacích hodinách, t. j. realizovanie zadaných individuálnych aj kolektívnych úloh, aktívny prístup k riešeniu zadaných problémov, prezentovanie vlastných vedomostí, názorov a postojov, zručnosť, tvorivosť, snaživosť, záujem o predmet, kvalitu prezentovaných výstupov a pod. Súčasťou hodnotenia žiaka je aj príbežné slovné hodnotenie a pochvala.

Hudobná výchova 5. ročník

Počet hodín za týždeň: 1

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Hudobná výchova je spoločenský, organizovaný, cieľavedomý proces hudobného rozvoja jedinca a je rozhodujúca pri odovzdaní a sprostredkovaní hudby novým generáciám.

V základnej škole pokrýva celú populáciu, preto jej kvalita je mimoriadne dôležitá a chápeme ju aj ako výchovu človeka.

Dôraz sa kladie na výchovu hudbou s rešpektovaním výchovy k hudbe. Hudba umožňuje žiakom tvorivo si osvojovať hudbu a spoznávať hudobné umenie v kontexte s inými druhmi umenia.

Základnými prostriedkami hudobno-výchovnej práce sú rozmanité hudobné činnosti, ktoré podporujú celkovú hudobnosť žiakov, ich záujem o hudbu, rozvíjanie ich individuálnych schopností, emocionálnej inteligencie, tvorivého myslenia s využitím špecifik národnej, regionálnej a svetovej hudobnej kultúry.

Formuje estetický, citový a morálny základ osobnosti žiakov s dôrazom na sebauvedomovanie, porozumenie a solidaritu pre ochranu prírody, kultúrnych hodnôt Slovenska a vlastného regiónu, toleranciu k iným kultúram a národom. Posilňuje hodnotovú a vkusovú orientáciu žiakov, rozvíja schopnosť vytvárať a obhajovať svoje hodnoty, no súčasne rešpektovať aj hodnoty iných.

V intenciách tvorivo – humánnej výchovy a vzdelávania je hlavným zámerom hudobnej výchovy optimálne formovanie osobnosti a efektívne rozvíjanie hudobnosti žiaka tak, aby si aj prostredníctvom komunikácie s hudbou vytvoril svoj progresívny a kreatívny spôsob bytia pre život v 21. storočí.

Vzájomným pôsobením činnostného, tvorivého a objaviteľského princípu hudobná výchova vytvára predpoklady na poskytovanie zážitkov, radosti, pozitívnych životných podnetov tak, aby sa hudba stala súčasťou života žiakov. Robí tak prostredníctvom tradičných hudobných činností (vokálno-intonačné, inštrumentálne, hudobno-pohybové, /reprodukčné a produkčné/, percepčné činnosti) rozšírených o hudobno-dramatické činnosti. V tejto súvislosti pôjde predovšetkým o zážitky z hudby, o participáciu na jej vzniku v podmienkach pre žiaka najprirodzenejších – pri dramatickej hre. Treba ju usmerňovať tak, aby prinášala radosť a možnosť seberealizácie.

Tak ako v primárnom vzdelávaní, aj v sekundárnom vzdelávaní dodržíme postup: od hudobných zážitkov k poznatkom a vedomostiam a cez ne k transferu pri vnímaní a interpretovaní nových umeleckých diel. Hudobno-výchovný proces musí zásadne vychádzať z hudby a smerovať opäť k nej, hudba má byť prameňom zážitkov i vedomostí.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Cieľom vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra je pochopenie vlastnej kultúry a zmysel pre identitu, ktorá je základom rešpektovania rozmanitosti kultúrneho vyjadrovania.

Kognitívne ciele:

1. Získať poznatky a vedomosti v procese komunikácie hudbou v rôznych štýlových obdobiach a získané vedomosti, poznatky a percepčné zručnosti využívať pri elementárnych hudobných tvorení a porovnávaní hudby v minulosti a v súčasnosti. Nadobudnúť schopnosť prijať, hodnotiť a vážiť si hudobné diela a hudobné prejavy vlastného národa a iných národov rôznych období.

2. Uvedomiť si svoju národnú identitu, a to na základe osvojenia si umeleckej výpovede hudobných diel (slovenské ľudové a národné piesne, významné diela slov. umeleckej hudby) v kontexte s európskou hudobnou kultúrou. Získať úctu ku svojej kultúre.

Afektívne ciele:

1. Prostredníctvom precítenia a pochopenia umeleckých diel žiaci dokážu svoj egocentrizmus a do istej miery sa i stotožniť s autormi týchto diel (empatia), no zároveň si zachovať svoje vlastné názory a postoje (asertivita).
2. Dokázať bez predsudkov pristupovať k vnímaniu a rozširovaniu umeleckých hodnôt rôznych kultúr. Rešpektovať estetické a etické hodnoty obsiahnuté v hudbe, vedieť oceniť silu hudby a uvedomiť si jej miestov živote.

Psychomotorické ciele:

1. Žiaci dokážu na primeranej úrovni realizovať svoje hudobné prejavy (vokálne, inštrumentálne, pohybové). Dokážu využiť nadobudnuté zručnosti pri vyjadrení vlastných myšlienok, pocitov a postojov, a tak prostredníctvom hudby komunikovať s okolitým svetom.
2. Vedia správne realizovať hudobné prejavy (vokálne, inštrumentálne, pohybové). V intonačnej a sluchovej výchove získajú zručnosti a vedia ich využiť pri svojich hud. činnostiach.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

- Hudobno-výrazové prostriedky hudby / 9 hodín /
rytmus, melódia, dynamika, tempo a agogika, harmónia a polyfónia, inštrumentácia
- Prostredníctvom hudby poznávame kultúru rôznych národov / 13 hodín /
Európa, Slovensko, Česko, Poľsko, Maďarsko
- Hudba spojená s inými druhmi umenia / 3 hodiny /
Rozprávková opera, opereta a muzikál, balet
- Zahrajme si divadlo / 3 hodiny /
Voľná dramatizácia hry so spevom – Trojruža
- Rýchlokurz hudobnej nauky / 2 hodiny /
- Zaspievajme si / 3 hodiny /

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

Multikultúrna výchova:

téma VYH: Rómska a rusínska hudba; Česká republika; Poľská republika; Maďarsko
ľudové piesne: Joj, mamó; Az a szép, az a szép,
umelé piesne: Proč bychom se netěšili; Škoda lásky
počúvanie hudby: Hudba českej republiky, Poľskej republiky, Maďarska; Franz Liszt:
Uhorské rapsódie; B. Smetana: Predaná nevesta; F. Chopin: Mazúrka a mol ; A.
Dvořák -- Rusalka

Enviromentálna výchova

téma VYH: Dynamika; Harmónia, inštrumentácia; Rozprávková opera; Opereta
a muzikál;

ľudové piesne: Ide furman dolinou

umelé piesne: B. Felix: Keby mala rozum stonožka;

počúvanie hudby: Korytnačky; E. H. Grieg – V sieni kráľa hôr; T. Frešo – Martin
a slnko; Modrá ruža; Na krásnom modrom Dunaji;

hudobno-pohybové hry: Trojruža – dramatizácia piesní

Mediálna výchova:

téma VYH: Melódia; Maďarsko

umelé piesne: B. Felix: Keby mala rozum stonožka; Hymna Európskej únie

počúvanie hudby: B. Smetana: Tábor; G. Verdi: Rigoletto...; počúvanie vážnej hudby v celom TVVP

Osobnostný a sociálny rozvoj:

téma VYH: Slovenskí hud. skladatelia; Slovenská populárna hudba; Rozprávková opera;

Balet – príbeh bez slov; Noty a stupnice; Opakovanie je matkou múdrosti;

Oakovanie celoročného učiva

Ľudové piesne: Z litavskoho visokiho kost'ela; Sedela na vršku; Borovka; Slávik Slovenska

umelé piesne: B. Felix: Zebra; Slovenská štátna hymna;

počúvanie hudby: L. Janáček: Sinfonietta; W. A.Mozart: Malá nočná hudba; B.

Smetana: Tábor; G. Verdi: Rigoletto; Maurice Ravel: Obrázky z výstavy; N.Rimskij –

Korsakov: Let včeliaka; E. H. Grieg – V sieni kráľa hôr

Ochrana života a zdravia:

téma VYH: Harmónia, inštrumentácia; Koledy

Ľudové piesne: Podťe chlapci k nám; Regrúti, regrúti

počúvanie hudby: J. Offenbach: Kankán

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra:

téma VYH: Dynamika; Slovenské ľudové piesne;

Ľudové piesne: Ide furman dolinou; Tancuj, tancuj, vykrúcaj; Slávik Slovenska; Tam okolo Levoči

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti:

téma VYH: Slávik Slovenska – Ľudové piesne

Výchova k manželstvu a rodičovstvu:

Ľudové piesne: Sedela na vršku, plakala; Už sa jedna ohrančaná dievka vydáva

počúvanie hudby: G. Verdi: Rigoletto; B. Smetana: Predaná nevesta; A. Dvořák:

Rusalka

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Učiteľ sa usiluje o to, aby poskytoval podnety pre hudobnú aktivitu žiakov: skupinové, projektové, diferencované vyučovanie, návšteva hudobných podujatí, besedy, zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy, dialóg a diskusia, metódy hrania rol; špecifické metódy: intonačná metóda s použitím relatívnej solmizácie, imitačná a kombinovaná metóda osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby, informačno-receptívna metóda, improvizácia.

5. UČEBNÉ ZDROJE

Hudobná výchova 5. ročník, autori Prof. PhDr. Eva Langsteinová, CSc. a doc. Mgr.

Belo Felix, PhD

Zborníky piesní z regiónu Gemer

6. HODNOTENIE PREDMETU

Spôsoby hodnotenia:

- verbálne (slovné)
- neverbálne (mimika, gestá)
- klasifikácia známami - Predmet je hodnotený podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy č.:2011-3121/12824:4-921 s účinnosťou od 1. mája 2011

Predmet HUV je klasifikovaný na vysvedčení známkami. Prospech žiaka klasifikujeme stupňami:

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- a) výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- b) požiadavkami na rozvoj všeobecných kompetencií,
- c) učebnými plánmi, učebnými osnovami a štandardami.

- 1 – výborný,
- 2 – chváľitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Vzdelávacia oblasť: Zdravie a pohyb

Telesná a športová výchova 5. ročník (chlapci)

Počet hodín za týždeň: 3

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Predmet telesná a športová výchova poskytuje základné informácie o biologických, fyzických a sociálnych základoch zdravého životného štýlu. Žiak si v ňom rozvíja schopnosti a osvojuje vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré sú súčasťou zdravého životného štýlu nielen počas školskej dochádzky, ale i v dospelosti. Osvojí si zručnosti a návyky na efektívne využitie voľného času a zároveň vedomosti o zdravotnom účinku osvojených zručností a návykov.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Všeobecným cieľom telesnej a športovej výchovy ako vyučovacieho predmetu je umožniť žiakom rozvíjať kondičné a koordinačné schopnosti na primeranej úrovni, osvojovať si, zdokonaľovať a upevňovať pohybové návyky a zručnosti, zvyšovať svoju pohybovú gramotnosť, zvyšovať všeobecnú pohybovú výkonnosť a zdatnosť, prostredníctvom vykonávanej pohybovej aktivity pôsobiť a dbať o zdravie, vytvárať trvalý vzťah k pohybovej aktivite, telesnej výchove a športu s ohľadom na ich záujmy, predpoklady a individuálne potreby ako súčasť zdravého životného štýlu a predpokladu schopnosti celoživotnej starostlivosti o vlastné zdravie.

Špecifické ciele predmetu sú vyjadrené pomocou nasledovných kľúčových a predmetových kompetencií:

- Pohybové kompetencie
- Kognitívne kompetencie
- Komunikačné kompetencie
- Učebné kompetencie
- Interpersonálne kompetencie
- Postojové kompetencie

KOMPETENCIE

Pohybové kompetencie

- § Žiak si vie vybrať a vykonávať pohybové činnosti, ktoré bezprostredne pôsobia ako prevencia civilizačných chorôb.
- § Žiak dokáže rozvíjať všeobecnú pohybovú výkonnosť s orientáciou na udržanie a zlepšenie zdravia.
- § Žiak má osvojené primerané množstvo pohybových činností vo vybraných odvetviach telesnej výchovy a športu a vie ich uplatniť vo voľnom čase.

Kognitívne kompetencie

- § Žiak vie vysvetliť dôvody potreby vykonávania pohybovej činnosti v dennom režime so zameraním na úlohy ochrany vlastného zdravia.
- § Žiak používa odbornú terminológiu osvojených pohybových činností a oblastí poznatkov.
- § Žiak vie zostaviť a používať rozcvičenie pred vykonávaním pohybovej činnosti.
- § Žiak dodržiava osvojené pravidlá pri vykonávaní pohybových činností súťažného charakteru.
- § Žiak vie, ktoré sú základné olympijské idey a riadi sa nimi vo svojom živote.
- § Žiak vie posúdiť a diagnostikovať úroveň svojej pohybovej výkonnosti a telesného rozvoja podľa daných noriem.
- § Žiak vie poskytnúť prvú pomoc pri úraze v rôznom prostredí.
- § Žiak dodržiava bezpečnostné a hygienické požiadavky pri vykonávaní pohybovej činnosti.
- § Žiak pozná životné priority a priority v starostlivosti o vlastné zdravie.
- § Žiak pozná negatívne účinky návykových látok na organizmus.

Komunikačné kompetencie

- § Žiak sa dokáže jasne a zrozumiteľne vyjadrovať.
- § Žiak používa správnu odbornú terminológiu v edukačnom procese i počas voľno -časových aktivít.

Učebné kompetencie

- § Žiak vie zdôvodniť potrebu zaradenia pohybových aktivít do svojho denného režimu.
- § Žiak vie zdôvodniť potrebu rozohriatia organizmu a rozcvičenia pre športový výkon i ako prevenciu pred zranením.

Interpersonálne kompetencie

- § Žiak prejavuje pozitívny vzťah k sebe i iným.
- § Žiak efektívne pracuje v kolektíve.
- § Žiak vie racionálne riešiť konfliktné situácie, najmä v športe.
- § Žiak sa správať empaticky a asertívne pri vykonávaní telovýchovných a športových činností, ale i v živote.

Postojové kompetencie

- § Žiak má zážitok z vykonávanej pohybovej činnosti.
- § Žiak dokáže zvíťaziť, ale i prijať prehru v športovom zápole i v živote, uznať kvality súpera.
- § Žiak dodržiava princípy fair-play.
- § Žiak sa zapája do mimoškolskej telovýchovnej a športovej aktivity.
- § Žiak využíva poznatky, skúsenosti a zručnosti z oblasti telesnej výchovy a športu a iných predmetov so zameraním na zdravý spôsob života a ochranu prírody.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

- Testovanie 6 hodín
- Atletika 16 hodín
- Futbal 36 hodín
- Gymnastika 16 hodín
- Basketbal 10 hodín
- Florbal 7 hodín
- Hádzaná 8 hodín
- Cvičenia v prírode - 8 hodín 4/4 (mimo vyučovania povinnej školskej TSV)

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

Osobnostný a sociálny rozvoj: rozvíjať ľudský potenciál žiakov, prelína sa všetkými vzdelávacími oblasťami.

- Gymnastika
- Volejbal
- Hádzaná
- Atletika
- Florbal
- Basketbal

Výchova demokratického občana:

- Testovanie
- Atletika

Ochrana života a zdravia:

- Prelína sa všetkými vzdelávacími oblasťami.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Hodiny členíme skupinové metódy, výklad, opis, demonštrácia, nácvik, na nácvičné nácvičné/opakovacie a na hodiny zápasové, hravé. Teoretické poznatky svojovať priebežne vo vyučovacích hodinách. Výklad, opis, demonštrácia, nácvik, individuálny prístup.

Pomôcky: Športové pomôcky pre loptové hry, gymnastické pomôcky, využívanie školských športovísk: telocvična, antuková dráha športový areál.

5. UČEBNÉ ZDROJE

Metodický materiál k jednotlivým športom, Pravidlá jednotlivých športov, Internet, Obrazový materiál, ukážky vyučujúceho.

1. L.Kačáni: Tréning vo futbale,
2. L. Kačáni: Herná príprava a prax vo futbale,
3. Š.Adamčák – R. Kollár: Základy športových hier,
4. Metodická príručka na vyučovanie telesnej výchovy,
5. Učebné osnovy TSV – pre 5. až 9. ročník základných škôl

Vybrané kapitoly z didaktiky telesnej výchovy

6. HODNOTENIE PREDMETU

Pri hodnotení a klasifikácii výsledkov žiakov budeme vychádzať z Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu č. 22/2011. Predmet je hodnotený známku.

Cieľom hodnotenia je:

- poskytnúť žiakovi spätnú väzbu pri získavaní požadovaných zručností a vedomostí a o tom,ako ich dokáže využiť
- motivovať žiakov k ďalšiemu sebazdokonaľovaniu

- prihliadať k telesnému a zdravotnému stavu žiakov
- pravidelne informovať rodičov žiaka o práci a správaní žiaka

Pri klasifikácii výsledkov v týchto predmetoch sa v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov hodnotí:

- a) aktívny vzťah k predmetu,
- b) využívanie osobných predpokladov,
- c) autentickosť, kreativita a originalita pri riešení úloh,
- d) nachádzanie a používanie medzipredmetových vzťahov a súvislostí,
- e) záujem a snaha o zlepšovanie telesnej a duševnej zdatnosti,
- f) schopnosť zaujať postoj a vyjadriť vlastný názor.

Výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka sa v predmetoch s prevahou výchovného a umeleckého zamerania hodnotia na základe individuálneho a humanistického prístupu k žiakovi. Klasifikujú sa podľa kritérií uvedených v odsekoch 3 až 7.

Stupňom 1 - výborný sa žiak klasifikuje, ak je v činnostiach aktívny, samostatný, využíva naplno svoje osobné predpoklady. Pri riešení teoretických a praktických úloh preukazuje svoju autentickosť, kreativitu a originalitu. V prípade potreby je schopný v plnej miere nachádzať a používať medzipredmetové vzťahy a súvislosti. Má záujem a snahu o neustále zlepšovanie svojej telesnej a duševnej zdatnosti. Vie pohotovo zaujať postoj k požadovaným záležitostiam a aktívne vyjadriť a obhájiť svoj vlastný názor.

Stupňom 2 - chváľitebný sa žiak klasifikuje, ak je v činnostiach aktívny, využíva svoje osobné predpoklady. Pri riešení teoretických a praktických úloh preukazuje menšiu mieru autenticnosti, kreativity a originality. V prípade potreby je schopný nachádzať a používať medzipredmetové vzťahy a súvislosti. Prejavuje snahu zlepšovať svoju telesnú a duševnú zdatnosť. Vie zaujať postoj k požadovaným záležitostiam a vyjadriť svoj vlastný názor.

Stupňom 3 - dobrý sa žiak klasifikuje, ak je v činnostiach skôr pasívny, málo využíva svoje osobné predpoklady. Pri riešení teoretických a praktických úloh preukazuje nízku mieru autenticnosti, kreativity a originality. Jeho vedomosti a zručnosti sú obmedzené, s problémami aplikuje medzipredmetové vzťahy a súvislosti. Menej sa snaží zlepšovať svoju telesnú a duševnú zdatnosť. Ťažšie zaujíma postoj k požadovaným záležitostiam a s problémami vyjadruje svoj vlastný názor.

Stupňom 4 - dostatočný sa žiak klasifikuje, ak je na vyučovacích hodinách pasívny, nespolupracuje. Pri riešení teoretických a praktických úloh neprejavuje autentickosť, kreativitu a originalitu. Jeho vedomosti a zručnosti sú veľmi obmedzené, nedokáže aplikovať medzipredmetové vzťahy a súvislosti. Prejavuje veľmi nízku snahu o zlepšenie svojej telesnej a duševnej zdatnosti. Nevie zaujať postoj k požadovaným záležitostiam a vyjadriť svoj vlastný názor. Stupeň 4 - dostatočný sa udeľuje výnimočne.

Stupňom 5 - nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak proklamatívne ignoruje výučbu, odmieta spolupracovať, jeho vedomosti a zručnosti sú nedostatočné. Nesnaží sa zlepšiť svoju telesnú a duševnú zdatnosť. Odmieta zaujať postoj k požadovaným záležitostiam a vyjadriť svoj vlastný názor. Stupeň 5 - nedostatočný sa udeľuje celkom výnimočne.

Telesná a športová výchova 5. ročník (dievčatá)

Počet hodín za týždeň: 3

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Predmet telesná a športová výchova poskytuje základné informácie o biologických, fyzických a sociálnych základoch zdravého životného štýlu. Žiak si v ňom rozvíja schopnosti a osvojuje vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré sú súčasťou zdravého životného štýlu nielen počas školskej dochádzky, ale i v dospelosti. Osvojí si zručnosti a návyky na efektívne využitie voľného času a zároveň vedomosti o zdravotnom účinku osvojených zručností a návykov.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Všeobecným cieľom telesnej a športovej výchovy ako vyučovacieho predmetu je umožniť žiakom rozvíjať kondičné a koordinačné schopnosti na primeranej úrovni, osvojovať si, zdokonaľovať a upevňovať pohybové návyky a zručnosti, zvyšovať svoju pohybovú gramotnosť, zvyšovať všeobecnú pohybovú výkonnosť a zdatnosť, prostredníctvom vykonávanej pohybovej aktivity pôsobiť a dbať o zdravie, vytvárať trvalý vzťah k pohybovej aktivite, telesnej výchove a športu s ohľadom na ich záujmy, predpoklady a individuálne potreby ako súčasť zdravého životného štýlu a predpokladu schopnosti celoživotnej starostlivosti o vlastné zdravie.

Špecifické ciele predmetu sú vyjadrené pomocou nasledovných kľúčových a predmetových kompetencií:

- Pohybové kompetencie
- Kognitívne kompetencie
- Komunikačné kompetencie
- Učebné kompetencie
- Interpersonálne kompetencie
- Postojové kompetencie

KOMPETENCIE

Pohybové kompetencie

- § Žiak si vie vybrať a vykonávať pohybové činnosti, ktoré bezprostredne pôsobia ako prevencia civilizačných chorôb.
- § Žiak dokáže rozvíjať všeobecnú pohybovú výkonnosť s orientáciou na udržanie a zlepšenie zdravia.
- § Žiak má osvojené primerané množstvo pohybových činností vo vybraných odvetviach telesnej výchovy a športu a vie ich uplatniť vo voľnom čase.

Kognitívne kompetencie

- § Žiak vie vysvetliť dôvody potreby vykonávania pohybovej činnosti v dennom režime so zameraním na úlohy ochrany vlastného zdravia.
- § Žiak používa odbornú terminológiu osvojených pohybových činností a oblastí poznatkov.
- § Žiak vie zostaviť a používať rozcvičenie pred vykonávaním pohybovej činnosti.
- § Žiak dodržiava osvojené pravidlá pri vykonávaní pohybových činností súťažného charakteru.
- § Žiak vie, ktoré sú základné olympijské idey a riadi sa nimi vo svojom živote.
- § Žiak vie posúdiť a diagnostikovať úroveň svojej pohybovej výkonnosti a telesného rozvoja podľa daných noriem.
- § Žiak vie poskytnúť prvú pomoc pri úraze v rôznom prostredí.

§ Žiak dodržiava bezpečnostné a hygienické požiadavky pri vykonávaní pohybovej činnosti.

§ Žiak pozná životné priority a priority v starostlivosti o vlastné zdravie.

§ Žiak pozná negatívne účinky návykových látok na organizmus.

Komunikačné kompetencie

§ Žiak sa dokáže jasne a zrozumiteľne vyjadrovať.

§ Žiak používa správnu odbornú terminológiu v edukačnom procese i počas voľno -časových aktivít.

Učebné kompetencie

§ Žiak vie zdôvodniť potrebu zaradenia pohybových aktivít do svojho denného režimu.

§ Žiak vie zdôvodniť potrebu rozohriatia organizmu a rozcvičenia pre športový výkon i ako prevenciu pred zranením.

Interpersonálne kompetencie

§ Žiak prejavuje pozitívny vzťah k sebe i iným.

§ Žiak efektívne pracuje v kolektíve.

§ Žiak vie racionálne riešiť konfliktné situácie, najmä v športe.

§ Žiak sa správať empaticky a asertívne pri vykonávaní telovýchovných a športových činností, ale i v živote.

Postojové kompetencie

§ Žiak má zážitok z vykonávanej pohybovej činnosti.

§ Žiak dokáže zvíťaziť, ale i prijať prehru v športovom záporení i v živote, uznať kvality súpera.

§ Žiak dodržiava princípy fair-play.

§ Žiak sa zapája do mimoškolskej telovýchovnej a športovej aktivity.

§ Žiak využíva poznatky, skúsenosti a zručnosti z oblasti telesnej výchovy a športu a iných predmetov so zameraním na zdravý spôsob života a ochranu prírody.

3. OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU

- Testovanie –	4 hodiny
- Atletika –	9 hodín
- Volejbal –	10 hodín
- Futbal –	9 hodín
- Gymnastika –	20 hodín
- Basketbal –	9 hodín
- Florbal –	10 hodín
- Ringo –	3 hodiny
- Hádzaná –	10 hodín
- Vybíjaná –	15 hodín

Vo vyučovacom procese budeme využívať nasledovné prierezové tematiky:

Osobnostný a sociálny rozvoj: rozvíjať ľudský potenciál žiakov, prelína sa všetkými vzdelávacími oblasťami.

- Gymnastika
- Volejbal
- Hádzaná
- Atletika
- Florbal

- Basketbal

Výchova demokratického občana:

- Testovanie
- Atletika

Ochrana života a zdravia:

- Prelína sa všetkými vzdelávacími oblasťami.

4. METÓDY A FORMY PRÁCE

Skupinové metódy, výklad, opis, demonštrácia, nácvik, hodiny nácvičné, opakovacie, hodiny zápasové, hravé metódy.

5. UČEBNÉ ZDROJE

Metodický materiál k jednotlivým športom, Pravidlá jednotlivých športov, Internet, Obrazový materiál, ukážky vyučujúceho.

Š.Adamčák – R. Kollár: Základy športových hier,
Metodická príručka na vyučovanie telesnej výchovy,
Učebné osnovy TSV – pre 5. až 9. ročník základných škôl
Vybrané kapitoly z didaktiky telesnej výchovy

6. HODNOTENIE PREDMETU

Pri hodnotení a klasifikácii výsledkov žiakov budeme vychádzať z Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu č. 22/2011. Predmet je hodnotený známku.

Cieľom hodnotenia je:

- poskytnúť žiakovi spätnú väzbu pri získavaní požadovaných zručností a vedomostí a o tom, ako ich dokáže využiť
- motivovať žiakov k ďalšiemu sebazdokonaľovaniu
- prihliadať k telesnému a zdravotnému stavu žiakov
- pravidelne informovať rodičov žiaka o práci a správaní žiaka

(1) Pri klasifikácii výsledkov v týchto predmetoch sa v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov hodnotí:

- a) aktívny vzťah k predmetu,
- b) využívanie osobných predpokladov,
- c) autenticnosť, kreativita a originalita pri riešení úloh,
- d) nachádzanie a používanie medzipredmetových vzťahov a súvislostí,
- e) záujem a snaha o zlepšovanie telesnej a duševnej zdatnosti,
- f) schopnosť zaujať postoj a vyjadriť vlastný názor.

(2) Výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka sa v predmetoch s prevahou výchovného a umeleckého zamerania hodnotia na základe individuálneho a humanistického prístupu k žiakovi. Klasifikujú sa podľa kritérií uvedených v odsekoch 3 až 7.

- (3) **Stupňom 1 - výborný** sa žiak klasifikuje, ak je v činnostiach aktívny, samostatný, využíva naplno svoje osobné predpoklady. Pri riešení teoretických a praktických úloh preukazuje svoju autentickeosť, kreativitu a originalitu. V prípade potreby je schopný v plnej miere nachádzať a používať medzipredmetové vzťahy a súvislosti. Má záujem a snahu o neustále zlepšovanie svojej telesnej a duševnej zdatnosti. Vie pohotovo zaujať postoj k požadovaným záležitostiam a aktívne vyjadriť a obhájiť svoj vlastný názor.
- (4) **Stupňom 2 - chválitebný** sa žiak klasifikuje, ak je v činnostiach aktívny, využíva svoje osobné predpoklady. Pri riešení teoretických a praktických úloh preukazuje menšiu mieru autentickeosti, kreativity a originality. V prípade potreby je schopný nachádzať a používať medzipredmetové vzťahy a súvislosti. Prejavuje snahu zlepšovať svoju telesnú a duševnú zdatnosť. Vie zaujať postoj k požadovaným záležitostiam a vyjadriť svoj vlastný názor.
- (5) **Stupňom 3 - dobrý** sa žiak klasifikuje, ak je v činnostiach skôr pasívny, málo využíva svoje osobné predpoklady. Pri riešení teoretických a praktických úloh preukazuje nízku mieru autentickeosti, kreativity a originality. Jeho vedomosti a zručnosti sú obmedzené, s problémami aplikuje medzipredmetové vzťahy a súvislosti. Menej sa snaží zlepšovať svoju telesnú a duševnú zdatnosť. Ťažšie zaujíma postoj k požadovaným záležitostiam a s problémami vyjadruje svoj vlastný názor.
- (6) **Stupňom 4 - dostatočný** sa žiak klasifikuje, ak je na vyučovacích hodinách pasívny, nespolupracuje. Pri riešení teoretických a praktických úloh neprejavuje autentickeosť, kreativitu a originalitu. Jeho vedomosti a zručnosti sú veľmi obmedzené, nedokáže aplikovať medzipredmetové vzťahy a súvislosti. Prejavuje veľmi nízku snahu o zlepšenie svojej telesnej a duševnej zdatnosti. Nevie zaujať postoj k požadovaným záležitostiam a vyjadriť svoj vlastný názor. Stupeň 4 - dostatočný sa udeľuje výnimočne.
- (7) **Stupňom 5 - nedostatočný** sa žiak klasifikuje, ak proklamatívne ignoruje výučbu, odmieta spolupracovať, jeho vedomosti a zručnosti sú nedostatočné. Nesnaží sa zlepšiť svoju telesnú a duševnú zdatnosť. Odmieta zaujať postoj k požadovaným záležitostiam a vyjadriť svoj vlastný názor. Stupeň 5 - nedostatočný sa udeľuje celkom výnimočne.